

Opinnäytetyö AMK
Kuvataiteen koulutus
2018

Mikko Halmesmaa

IDEASTA MATERIAAN JA MATERIASTA IDEAAN: HAVAINNOLLINEN MATKAKERTOMUS

– käsityksiä taiteesta

OPINNÄYTETYÖ AMK | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Kuvataiteen koulutus

2018 | 70 sivua

Mikko Halmesmaa

IDEASTA MATERIAAN JA MATERIASTA IDEAAN: HAVAINNOLLINEN MATKAKERTOMUS

- käsityksiä taiteesta

Tämä teksti alkaa minusta ja sisältäpäin kuvatausta yhden päivän läpi kulkevasta tarinasta.

Tämä teksti jatkuu rytmitettyyn kuvaelmaan valokuvan ja piirroksen suhteesta, sekä arjen ja mielikuvituksen välisen jännitteen sekä niiden välisistä raoista välkähtelevän mysteerin ihmettelyyn.

Tämä teksti siirtyy taiteenolemuksen hahmotelman ja epäilyksen kautta, tunne painotteiseen ajatusvirtamaiseen pohdintaan, kuvan, sanan ja kuvailun epäsuhdasta.

Tämä teksti vaihtuu tempoltaan kiihtyvän visuaaliseen, runoa myötäilevään, kuvien, fiktion, kuvailujen, ideoiden ja hahmotelmien, sekamelskaiseen aivomyrskyyn, abstraktilla ekspressiivisellä otteella, kuvataksaan kanta-aottavasti maailmantilan ja kollaasin yhteyttä.

Tämä teksti siirtyy kriittiseen, digitaalista eteerisyyttä tutkivaan kantaan, jossa hakukoneiden ja internetin kuvahyökyaaltoa hyödyntävässä, omakohtaisessa kokemusperäisessä työtavassa valmistaa taidetta, piilee maailmaa saastuttava koukku.

Tämä teksti muuttuu, idean metafyyssisen olemuksen idealistisen käsittelyn kautta huomioimaan taiteen fyysisiä elementtejä.

Tämä teksti antaa kuvien kuljettaa, tarttumalla niiden heijastamaan materiaan ja peilailemalla kokijan samaistumista, objektin symbolisiin ja fyysisiin piirteisiin.

Tämä teksti lähtee ulos luontoon ja pois valkoisen kuution perinteisistä raameista tullakseen kokeneempana takaisin.

Tämä teksti esittää näyn ilmestymistä todellisuuteen ja kertoo katoavaisuudesta.

Tämä teksti kertoo, että ei voi kantaa sellaista voimaa, jota taide tilassa koettuna antaa.

ASIASANAT:

Valokuvaus. Kuvakollaasi. Runous. Kuvanveisto. Kuvanveiston laajentunut kenttä. Heideggerin taidefilosofia. Käsitetaide. Tilataide.

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Fine arts

2018 | 70 pages

Mikko Halmesmaa

FROM IDEA TO MATERIA AND FROM MATERIA TO IDEA: A PERCEPTUAL TRAVELOGUE

- notion`s about art

This text starts with me and with, a story, told of a day, viewed from a point of inner perspective.

This text continues in to a rhythmical illustration about the relationship of photograph and drawing, and of the tension between the ordinary-everyday and imagination, and the pondering of mystery seen from the cracks between.

This text shifts from a sketch of view of art, by the means of doubt, in to an emotional flow of pondering thought about the disproportions between image, word and description.

This text changes phase in to an accelerating tempo of visual, sort of mishmash brainstorm poetry with an abstract expressionistic touch, with images, fiction, description`s, ideas and sketches, to describe and speak out about the interconnections in the state of the world and collage.

This text moves to a critical exploratory position about the etheric status of digital technology, from the point of self-experienced habits of making art out of the tsunami of images that search engines and the internet has, to have a hidden contaminating effect on the world.

This text changes in to an idealistic exploration through the metaphysical properties of idea to understand and to take into account the physical element in art.

This text lets pictures propel by crumbing the reflection of material in them to mirror identity in there symbolic and the physical qualities.

This text goes outside the traditions of the white cubical frames, to come back more experienced.

This text shows the becoming of a vision in to reality and speaks of the perishable.

This text narrates that it cannot have the power that art has, experienced in a space.

KEYWORDS:

Photography. Collage. Poetry. Sculpture. Sculpture in the expanded field. Heidegger`s art philosophy. Conceptual art. Installation art.

SISÄLTÖ

1 OLEMALLA	7
2 JOSSAIN MUISTIKUVAN JA AJANLASKUN ALUN VÄLISSÄ	8
2.1 Arjen suhteellinen tilavuus	10
2.2 Näyttäytyy syvällä rivien välissä	15
2.3 Se on dialogi kuvaillussa maailmankuvassa	19
2.4 Tässä digitaalisessa s(t)imulaatiossa	30
3 MISSÄ ON OLEVAN TUNTUMAA	33
3.1 Joka heijastuu	35
3.2 Tällä maassa lojuvalla	38
3.3 Näyllä	46
3.4 Vapauden tila-avaruudessa	54
4 TÄSSÄ JA NYT	68
LÄHTEET	70

KUVAT

Kaikki kuvat joita näet tässä kirjallisessa opinnäytetyössäni ovat minun kuvaamiani otoksia tai tekemiäni teoksia tai kuvia tekemistäni teoksista tai installaatioista.

Kuva 0. Älypuhelimella tehty kuvanmuokkaus. Ei vaeltajaa sumumeren yllä 2018	0
Kuva 1. Digikuvakollaasi neljästä omakuvasta. Unessa 2015-2018	8
Kuva 2. Älypuhelimella tehty digitaalinenpiirros. Hän 2017	10
Kuva 3. Älypuhelin kuva. Kyllä se on totta 2017	10
Kuva 4. Älypuhelin kuva. Synnärillä 2017	11
Kuva 5. Älypuhelimella tehty digitaalinenpiirros. Olenko 2016	11
Kuva 6. Älypuhelimella tehty digitaalinenpiirros. Edessäni 2016	12
Kuva 7. Älypuhelin kuva. Rakkaudella toivottaa isi 2017	12
Kuva 8. Älypuhelin kuva. Varjoleikki 2017	13
Kuva 9. Älypuhelimella tehty digitaalinenpiirros. Sängyssä 2017	13
Kuva 10. Digikamera kuva. Kunnallissairaalan tien obscure 2015	14
Kuva 11. Älypuhelimella tehty digitaalinenkollaasi. Ensö 2016	18
Kuva 12. Älypuhelimella tehty digitaalinenkollaasi. Projektivinen metsälampi 2018	19
Kuva 13. Älypuhelimella tehty digitaalinenkollaasi. Alkukuopissaan 2018	20
Kuva 14. Älypuhelimella tehty digitaalinenkollaasi. Uusin Babylon 2016	21

Kuva 15. Älypuhelimella tehty digitaalinenkollaasi. Valontuojat 2016	22
Kuva 16. Älypuhelimella tehty digitaalinenkollaasi. Hyvää Joulua ja... 2017	23
Kuva 17. Älypuhelimella tehty digitaalinenkollaasi. Levolle käyn 2016	24
Kuva 18. Älypuhelimella tehty digitaalinenkollaasi. Syvissä vesissä 2016	25
Kuva 19. Älypuhelimella tehty digitaalinenkollaasi. ॐ 2017	26
Kuva 20. Älypuhelimella tehty digitaalinenkollaasi. Länkkärit 2017	27
Kuva 21. Älypuhelimella tehty digitaalinenkollaasi. Elollinenkohan 2016	28
Kuva 22. Älypuhelimella tehty digitaalinenkollaasi. Laineilla 2016	28
Kuva 23. Älypuhelimella tehty digitaalinenkollaasi. Lähiö unelmii 2016	29
Kuva 24. Älypuhelimella tehty digitaalinenkollaasi. Maaemot 2016	32
Kuva 25. Älypuhelimella tehty digitaalinenkollaasi. Aavikon vehristäjä 2018	32
Kuva 26. Älypuhelimella tehty digitaalinenkollaasi. Koralli viljelijä 2018	32
Kuva 27. Kuvakollaasi. 420x594mm. Henkiopas 2015	33
Kuva 28. Veistos. 300x500x500mm. Pienoismalli: Peiliteos num.3. 2015	35
Kuva 29. Veistos. 400x800x800mm. Peiliteos num. 3. 2016	36
Kuva 30. Veistos. 300x200x200mm. Peiliteos num. 1. 2015	38
Kuva 31. Digikamera kuva kasvojeni painaumasta lumisella kivellä 2015	40
Kuva 32. Digikamera kuva lumi asetelmasta kivimuurissa 2016	41
Kuva 33. Älypuhelin kuva saniaisten lehti asetelmasta maassa 2016	41
Kuva 34. Älypuhelin kuva kaisla asetelmasta merivedessä 2016	42
Kuva 35. Älypuhelin kuva kallioon kivellä hakatusta kuviosta 2016	42
Kuva 36. Älypuhelin kuva vaahteranlehti veistoksesta oksalla 2016	43
Kuva 37. Älypuhelin kuva seisovasta vaahteranlehti veistoksesta 2016	43
Kuva 38. Älypuhelin kuva puolukoista reikälaatoituksella 2016	44
Kuva 39. Älypuhelin kuva metsämarjoista lehtikartio asetelmalla 2016	44
Kuva 40. Älypuhelin kuva tikunokkassa olevasta lehtiasetelmasta 2016	45
Kuva 41. Veistos. 500x500x500mm. Yksi kahdeksasosa kuutiometriä 2017	47
Kuva 42. Prosessikuvaa Yksi kahdeksasosa kuutiometrin valmistamisesta 2017	48
Kuva 43. Prosessikuvaa Yksi kahdeksasosa kuutiometrin valmistamisesta 2017	48
Kuva 44. Prosessikuvaa Yksi kahdeksasosa kuutiometrin valmistamisesta 2017	48
Kuva 45. Prosessikuvaa Yksi kahdeksasosa kuutiometrin valmistamisesta 2017	48
Kuva 46. Prosessikuvaa Yksi kahdeksasosa kuutiometrin valmistamisesta 2017	49
Kuva 47. Prosessikuvaa Yksi kahdeksasosa kuutiometrin valmistamisesta 2017	49
Kuva 48. Prosessikuvaa Yksi kahdeksasosa kuutiometrin valmistamisesta 2017	49
Kuva 49. Prosessikuvaa Yksi kahdeksasosa kuutiometrin valmistamisesta 2017	49
Kuva 50. Prosessikuvaa Yksi kahdeksasosa kuutiometrin valmistamisesta 2017	50
Kuva 51. Prosessikuvaa Yksi kahdeksasosa kuutiometrin valmistamisesta 2017	50
Kuva 52. Prosessikuvaa Yksi kahdeksasosa kuutiometrin valmistamisesta 2017	50
Kuva 53. Prosessikuvaa Yksi kahdeksasosa kuutiometrin valmistamisesta 2017	50
Kuva 54. Veistos, Yksi kahdeksasosa kuutiometriä, kivisellä jalustalla 2017	51
Kuva 55. Veistos, Yksi kahdeksasosa kuutiometriä, Veistos näyttelyssä 2017	53
Kuva 56. Kuva Luksusneliöt näyttelystä. Esseen, Synteesi lukunurkka 2018	54
Kuva 57. Kuva Luksusneliöt näyttelystä. Kaikki hahmotuslehtiöni pulpetilla 2018	54
Kuva 58. Kuva Luksusneliöt näyttelystä. Omakoti kullan kallis installaatio 2018	55
Kuva 59. Kuva Luksusneliöt näyttelystä. Valoraameja tilassa 2018	56
Kuva 60. Kuva Luksusneliöt näyttelystä. Veistosinstallatio spottivalossa 2018	57
Kuva 61. Kuva Luksusneliöt näyttelystä. Paperiveistoksia lattialla 2018	57
Kuva 62. Kuva Luksusneliöt näyttelystä. Sohva asetelma tilanäkymässä 2018	58
Kuva 63. Kuva Luksusneliöt näyttelystä. Työpöytäni ja projisointiseinä 2018	58
Kuva 64. Kuva Luksusneliöt näyttelystä. Työpöytäni ja projisointiseinä 2018	59
Kuva 65. Kuva Luksusneliöt näyttelystä. Varjoni projisointiseinällä 2018	59
Kuva 66. Kuva Luksusneliöt näyttelystä. Työpöytäni lähikuvassa 2018	60

Kuva 67. Kuva Luksusneliöt näyttelystä. Installaation yksityiskohtia 2018	60
Kuva 68. Kuva Luksusneliöt näyttelystä. Tilanäkymä peremmälle 2018	61
Kuva 69. Kuva Luksusneliöt näyttelystä. Aseemista varjokirjoitusta 2018	61
Kuva 70. Kuva Luksusneliöt näyttelystä. Valo ja tussiteos asetelma 2018	62
Kuva 71. Kuva Luksusneliöt näyttelystä. Projisointiseinän toinenpuoli 2018	62
Kuva 72. Kuva Luksusneliöt näyttelystä. Asetelma muutos eteisessä 2018	63
Kuva 73. Kuva Luksusneliöt näyttelystä. Valoasetelma installation ympärillä 2018	63
Kuva 74. Kuva Luksusneliöt näyttelystä. Yleisölle avoin näyttelyn purku hetki 2018	64
Kuva 75. Kuva Luksusneliöt näyttelystä. Yleisölle avoin näyttelyn purku hetki 2018	64
Kuva 76. Kollaasi älypuhelimella tehdystä kuvamuokkauksesta. Tienhaara #1 2018	68
Kuva 77. Kollaasi älypuhelimella tehdystä kuvamuokkauksesta. Tienhaara #2 2018	68
Kuva 78. Kollaasi älypuhelimella tehdystä kuvamuokkauksesta. Tienhaara #3 2018	68
Kuva 79. Älypuhelinkuva työpöydästäni veistosalissa. Turhuuden hiljaiselo 2018	69

1 OLEMALLA

Tämä teksti on taidetta. Tämä teksti on teos itsessään. Tämä teksti on visuaalinen. Tämä teksti on kokemusta. Tämä teksti on tilaa.

Tämä teksti tutkii materiaa, kuvaa, sanaa, käsitettä, ideaa, taidetta sekä mieltä taiteen-tekijän filosofisesta perspektiivistä. Tämä teksti tutkii suoraa omakohtaista kokemista. Tämä teksti tutkii olentoa minä, ihminen. Tämä teksti tutkii rajoja. Tämä teksti tutkii kuvan ja sanan suhdetta. Tämä teksti tutkii tilan, objektin ja subjektin suhdetta. Tämä teksti tutkii itseään.

Tämä teksti koostuu osista. Tämä teksti koostuu syvistä tunteista. Tämä teksti koostuu sekavuudesta. Tämä teksti koostuu tietämättömyydestä. Tämä teksti koostuu epävarmuudesta. Tämä teksti koostuu suhteista. Tämä teksti koostuu todellisuudesta. Tämä teksti koostuu ajatuksenvirrasta. Tämä teksti koostuu inhimillisyydestä.

Tämän tekstin tarkoitus ei ole minkään yksittäisen asian avaaminen tai selventäminen vaan ennemmin tämä on yritys hahmottaa kokonaisuutta, tarkastelemalla kaikkia niitä tapoja ja osia joista koen koostuvani ja joista koen taiteen koostuvan. Tämän tekstin tarkoitus on inspiroida...

2 JOSSAIN MUISTIKUVAN JA AJANLASKUN ALUN VÄLISSÄ

Herään aamulla, vaikka tahtoisin jatkaa unta, joka luikki nopeasti mutta ontuen hyvästejä jättämättä nurkan taa. Pakotan väsyneeseen ruhooni pari kauraleipää ja kupillisen maitokahvia. Annan hyvänpäivän aamupusut vielä unessa oleville paremmalle puoliskolleni ja pienen pienelle ihka uutukaiselle tyttärelleni. Suljen varovasti ulko-oven. Astelen päivän rytmiin.

Dialogi kulkee seurassani sitä samaa reittiä, jota olen viimeiset vuodet kulkenut edestakaisin päivästä toiseen. Saan arvaamattomia sisällöllisiä oivalluksia, jotka liitän muiden jatkeeksi arkistoon, ehkä vielä joskus.

Akatemia on täynnä tuntemattomia ja kiinnostavia ihmisiä, joihin en saa kunnollista kontaktia. Väsymys ja arkuus erottavat meidät toisistamme. Kuljen pitkin poikin ideoiden maisemia ja dialogia, joka aika ajoin muistuttaa suureellista monologia. Juoksen teosten perässä. Väkerrän ja käsittelen, silotan ja rappeutan, astun kehään ja kehästä ulos. Stop!

Heinäsiirakkojen sirinää tyhjässä salissa... koska olen hengittänyt syvään, rauhassa ja hartaasti? Syvä hengen veto. Huokaisu... hiljenen, suljen hetkeksi silmäni ja rauhoitun. Sekunnit sulavat, aika katoaa. Tuherran muistini lapulle aforismin, tiputan sen sotkuiselle lattialle. Avaan silmäni, lähdän.

Samat kadut päivästä toiseen, samat mutkat, samat oikopolut. Aina eri ihmiset vastaan-
tulijoina. Haluaisin jäädä ja olla, polttaa savukkeen. En voi, minua odotetaan, minun on ikävä kotiin. Hidastelen, jalkani ovat yhtä väsyneet kuin minä, kengänpohjat yhtä ohuet ja kuluneet kuin voimani.

Olen kotona. Minulta odotetaan tehtävien suorittamista yleisen puhtauden ja hyvinvoinnin eteen. Hän on myös hyvin väsynyt emmekä ole enää niin läheiset kuin haluaisimme. Hän ei ymmärrä taidetta enkä tässä hetkessä minäkään. Hän on nyt äiti ja minä olen isä, meillä on lapsi enkä oikeastaan tiedä mitä se merkitsee. Kaikki on aivan uutta ja silti sama päivä toistuu päivästä toiseen.

Tee ruoan, syömme, huomioimme vauvaa, vaihdan vaipan, soitan kitaraa. Televisio on päällä, mutta en tiedä seuraammeko sitä. Puhumme jostain niistä näistä, tästä päivästä, huomisista, hahmoista, joita tunnemme ja heidän rooleistaan, omistamme. Vaihdamme kosketuksen, ehkä hieman poissaolevan suudelman tai pienen suloisen orvon pusun. Odotamme yötä ja unta. Lepoa. Noin kymmeneltä sänkyyn, ehkä kahdeltatoista, jos teen tätä tekstiä tai jotain muuta "taiteellista suoritusta".

Makaamme sängyllä kännykän loisteessa, hän facebookissa tai nettikirpputoreilla, minä napit korvissa youtubessa, ainakin noin niin kuin yleensä, kunnes silmät eivät enää kannu. Hyvän yön suukko. Korvatulpat korvissa vaivun pois keskuudestamme.

P.S. Huominen on uusi mahdollisuus muistaa olla läsnä niille, joiden kanssa elämää jaat. Rauhaa ja rakkautta. Peace.

2.1 Arjen suhteellinen tilavuus

Elämä on mysteeri.

Tai kuten surrealisti, maalari Rene Magritte maalauksestaan *The Son of Man*, sanoi: *“Everything we see hides another thing, we always want to see what is hidden by what we see. There is an interest in that which is hidden and which the visible does not show us. This interest can take the form of a quite intense feeling, a sort of conflict, one might say, between the visible that is hidden and the visible that is present.”* (Magritte 2018).

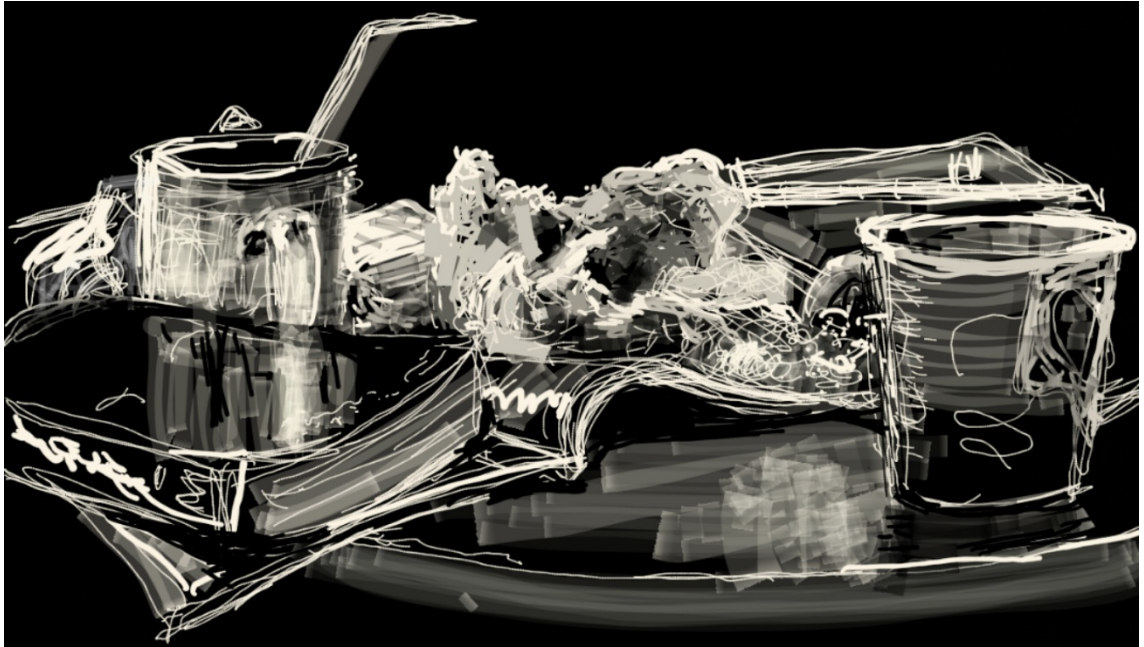
Ja voisin väittää sen mysteerin keskiössä olevan ihmisen. Sillä ihminen on se, joka käsitteen käsite kehitti omaan käteensä sopivaksi, sekä tämän tekstin kontekstissa taiteen katsottavakseen (ks. Vanhala 2011). Ja minä, ihmisenä siitä tässä ainakin koetan kirjoittaen hahmottaa. Ja sinä, ihmisenä näistä kuvailuista luet.

Ihminen rakentuu osista ja ne osat taas yhä pienemmistä osista, joiden osat taas vieläkin pikkiriikkisimmistä ja niin edelleen. Osat ovat irrallaan toisistaan ja silti sidoksissa yhteen. Tänne (ks. Freudenrich 2018).

Ihminen on sana, joka kuvaa sitä ihmettä, joka olet.

Elämä ei ole itsestäänselvyys, vaikka kaiken tämän arjen keskellä siltä vaikuttaakin. Siiteeratakseni valokuvaaja Elliott Erwittiä: *“To me, photography is an art of observation. It’s about finding something interesting in an ordinary place...I’ve found it has little to do with the things you see and everything to do with the way you see them.”* (Erwitt 2010).

Kun astut Lidliin ostamaan, vaikkapa pussin perunoita voi ehkä vaikuttaa siltä.

Sillä se oli siinä eilen ja viimeviikolla. Ja aukesi siihen vuonna se ja se. Ja ennen sitä niissä tiloissa oli ehkä soitinliike, josta kävit ostamassa munniharpun, jolla soitit luultavasti huulesi verille ja joka lepää nyt unohduksissa puolisosi eteiskorissa, jossa hän säilyttää hänelle tärkeää tilpehööriä kuten käsidesiä, hajuvesiä, huiveja, heijastimia, rennieitä ja buranaa...

Miksi mikään rakentui? Miksi rakennamme mieleemme syövereissä, sitä jotain, jota kutsumme siksi, joka olemme? Mikä olenkaan?

Matkaan mielikuvituksellani mielenkiintoisten pohdintojen keskelle. Keskelle upeita värejä ja kirkkaita kuvia, joita silmiäni syvyydessä näen, ihailen ja tulkitseen. Kuten Paul Gauguin ilmaisi: *“I shut my eyes in order to see.”* (Gauguin 2009). Ymmärrän intuitiivisesti kaiken oppineeni liittyvän yhteen aivan uudella tavalla...! Havahdun, puolisoni ja pieni tyttäreni pieraisivat peräkanavaa makuuhuoneessa, jossa yhdessä sängyllä makaamme. Tai minä makoilen, he nukkuvat...

Missä olin juuri äsken? Missä he juuri nyt ovat? Mitä uni on? Missä se on? Miksiköhän uneksimme...?

Olen uneksija, niin kuin John Lennonkin lauloi Imaginessa (ks. Charl0s4FAG 2018). Uneksin kaiken aikaa. Uneksin liikkuvien kuvien ja dialogina, keskustelen mielessäni yhdisteistä ja rakenteista, muodoista ja tilasta, avaruudesta ja olennoista, näkymättömästä ja abstraktista, sisäisestä ja kaukaisesta... Kuten amerikkalainen kirjailija David Foster Wallace asetteli: *“How odd I can have all this inside me and to you it’s just words.”* (Foster Wallace 2018).

Etsin jotain. Teen havaintoja. Joskus se saa muodon ja se on...

Andrei Tarkovsky sanoi taiteesta näin: *“The idea of infinity cannot be expressed in words or even described, but it can be apprehended through art, which makes infinity tangible. The absolute is only attainable through faith and in the creative act.”* (Tarkovsky 2018). Muistathan uskoa... ennen kaikkea itseesi.

2.2 Näyttäytyy syvällä rivien välissä

”Siellä me olemme kuin puunrungot lumessa. Näennäisesti ne lepäävät sen päällä kevyesti, ikään kuin ne voisi työntää pois pienellä töytäisyllä. Ei, sitä ei voi tehdä, sillä ne ovat lujasti liittyneet maahan. Mutta katso, jopa sekin on vain näennäistä.” (Kafka Kootut teokset 1997).

Taiteen voi yrittää tiivistää tunteeksi, ajatukseksi tai vaikka ideaksi, mutta onko se niin? Riittääkö se? Onko se jokin paloiteltu yksikkö vai jotain, joka yhdistää? Tai kai sitä voi kuvailla, vaikka siksi joksikin, joka kulkee inhimillisesti käsikäden kanssasi siellä, jota kutsutaan arjeksi tai miksi olemista tulisikaan kutsua? Kuitenkin, tuo jokin humisee kaikessa, mutta silti vain harva aistii sitä tai yrittää olla sille läsnä. Mitäköhän se on? Taide.

” - Mutta sen sisään kätkeytyneen kätkeytyneisyyden tähden tämä loisto [humina] voi olla myös harhauttavaa, lumetta.” (Vanhala 2011). Noin Heideggerin taidefilosofiaa valmiiksi pureksineessa ja selventävässä tekstissä sanoja asettelee Vanhala, osiossa, joka peilaa teokseen, Heideggerin; Taideteoksen alkuperä. Lumetta? Illuusiota? Mayaa? Tai-kaa? Epätodellista? Valhetta?

...ahdistava epäily nousi kuin usva merellä. Hiljaa ja yllättäen se olikin imaissut koko maiseman sisuksiinsa. Tukkien taivaan yltäni ja horisontin kaikkialta ympäriltäni, pakottaen eksymään täydellisesti siihen aistien pinnalla tihkuvaan kadotukseen ja sen tuomaan paikattomuuteen. Tunnemeren synkkä tyyneys ei tuonut turvaa tai vakautta. Paniikki, jota tunsin, oli kuin olisin joutunut täysin vieraaseen maailmaan, jossa mitään inhimillistä ei olisi olemassa ja josta ei olisi tietä ulos ja että tämä usva, olisi tästä lähtien kaikki mitä koskaan enää näkisin...

Odottaako siellä, tuon usvan sisällä vain hirviöitä, ehkä valaistuminen? Tai mitä tämän tunnelin päässä... ehkä tämän polun vai tämä tien varrella odottaa? Vapaus? Vai etsinkö vain jotain maukasta ja herkullisen tuoksuista palkintoa? Seuraanko porkkanaa tikun nokassa kuin aasi? Tulisiko palkkion olla edes mielessä, kun jotain taidetta alkaa käsissä tapahtua? Vai onko tässä, kuten kirjailija Jeff Long kuvailee jännitysromaanissaan, jokin syvemmälle luolan pimeyteen ja vaaralliseen ansaan houkutteleva etäisyydessä kimalteleva kultakolikko (ks. Long 2008). Miten teen, jotta tekoni olisi aito...?

Get a job! Eli hanki oikea työ, niin kuin varmasti moni näiden pienien taidepiirien ulkopuolella liikuskeleva on saanut kuulla ja ehkä jopa tällä hetkellä epäilee tarkoituksensa

etsintää ja kokee tuskaa sen harhailun ympäröimänä ja edessä, jota tietoisemman elämän kanssa olemiseen ja ainaiseen olevan etsimiseen kuuluu. Tuo epävarmuus ja toisinaan tärkeyden tunne sekä herkyys itsekriittisyyteen sekä kaiken olevan synkkä pohja, kuuluukin näkyä. ”- *teos on aina ihmiselle ja se tapahtuu ainoastaan suhteessa ihmiseen.*” (Vanhala 2011). Näin tuo esiin Vanhala käsitellessään tuota itsessään hyvin vaikealukuista tekstiä teoksesta, Heideggerin; Taideteoksen alkuperä. Teos on ihmiselle. Tämä on ihmiselle.

...ihmismieli on kiinnostunut kummallisuudesta, koska ihmismieli on kummallinen. Taide on kummallista. Selitykset kantavat vain hetken, kunnes ne on arvioitava uudestaan. Taide on jo siellä, jossa sitä ei vielä näy ja kun sen siellä kohtaa on se jo jatkanut matkaansa. Pysy liikkeessä, sillä jos jäät kiinni, haavoitut. Juokse taide, juokse! Taide nyljettään määritelmillensä ja inspiraatio kuolee. Kuin tieteellisessä tutkimus menetelmässä, palat irrotetaan toinen toisistaan, määritetään ja toisinaan yhdistetään taas toisiinsa ja erotellaan taas toisistaan ja niin edelleen. Vanhaa perua, mutta vieläkin käytössä oleva metodi. Kasvi tapetaan, jotta voidaan tietää, mikä se on, miten se toimii ja miksi se elää. Tai kun eläin vangitaan ja suljetaan häkkiin, jotta muuttujat vähenisivät ja kokeesta tulisi eksakti...

...kuinka taide olisi todellista? Viivoja on vedettävä, rajojen yli astuttava. Unesta on herättävä ja uneen on osattava antautua. Taide on jossain siinä välissä ja molemmissa, mielessä ja mielettömässä. Taide on herättäjä ja unettaja. Ei toista ilman toista...

Kokemus on ainoa tapa käsittää ja kokemus on usein liian monimutkainen heti ymmärrettäväksi ja selitettäväksi. Silti koetan ja koetan. Luon siltoja ja katson kuinka ne palavat kauniilla, mutta pelottavalla voimalla. Juoksen perse edellä kaktus metsään. Lyön lekalla jo aroille varpailleni. Olen kai tavallaan jonkin sortin metodinäyttelijä, nimikkeeltään taiteilija, enkä toisinaan osaa erottaa kuvitelmaa todellisesta. Sillä ”- *meillä ei Heideggerin mukaan voi olla varmuutta siitä, milloin on kyseessä totuus ja milloin lume, -*” (Vanhala 2011). Huminaa ja loistetta...

Taide on paikka, jossa sillä ei taida olla edes väliä? Taide on rajapinnoissa eikä kai niitä lähelläkään. Taide on häiritsevää. Taide on nyt, eikä sitä tainnut olla olemassakaan. Taiteessa näkyy ristiriitaa. Sielläköhän se elää? Vaiko vain mielikuvituksessa? Subjektiviivissä henkisyudessa. Sekö on epätodellista ja silloinko todellisempaa? Saippua kuplia tuulen vireessä. ”- *Without this playing with fantasy, no creative work has ever yet come to birth. The depth we owe to the play of the imagination is incalculable. It is therefore*

short-sighted to treat fantasy, on account of its risky or unacceptable nature, as a thing of little worth.” Kirjoitti psykologi Carl Gustav Jung teoksessaan, *Psychological types* (Jung 2016).

Kuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa, kaikuu usein mielessäni. Mitä se merkitsee? Sen sanonnan alkuperä huhuilee legendoissa, mutta mitä luultavammin on mainonnassa (ks. *A picture is worth a thousand words* 2018), mutta ei sanonnan alkuperästä sen enempää. Tarinassa voi olla enemmän kuin tuhat sanaa ja siis tuhansittain kuvia, sillä jokainen länsimainen kirjainhan on, sekä äänne, että kuva. Jokainen sana sisältää, jos ei kuvaa kuten sanassa puu tai taivas, niin jonkin käsitteen. Kuten esim. käsite, jonka etymologiset juuret lienevät suomenkielessä sanassa käsi. Käsin kosketeltavaa, käsiteltävää. Runo taas voi olla todella harvasanainen ja silti sen vaikutus voi olla jotain hyvin voimakasta, sisäisen tilan ja ulkoisen ilmiön kuvastusta, jotain havahduttavaa ja jopa muutoksen aiheuttavaa. Sanoilla hallitaan ja hallinnalla on aivan oma ja mutkikas kielenä. Ilman sanoja ja niihin sisältyvää abstraktia merkitystä ei kommunikaatiosta tulisi mitään.

Kuvan (ks. *Kuva* 2018) voi yrittää sanoittaa eli kuvailla, mutta yksi syy miksi taidetta tehdään, on koska puhe, sanat ja kuvailu eivät riitä, ainakaan yksinään. Niiden nuoren iän vuoksi kaiketikin, sillä katsominen tai näkeminen on paljon varhaisempaa perua kuin puhe. Kuulo vieläkin varhaisempaa ja kaiken ytimessä on kai niiden kaikkien yhteys, tunne... Mutta, näimme enne kuin puhuimme. Näköön reagoiminen tapahtuu lähes heti, mutta sanat hahmotetaan hitaammin.

Sana sininen, ei ole sama kuin se myrkyllinen ja upean kirkas sininen, jossa Yves Kline itseään ja mallejaan maaluksiaan varten uitti, mutta jos joku mainitsee sanan väristä sinisen, syntyy siitä ehkä mielikuva. Ainakin jos sille antaa yhteyden, kuten kesäillan sininen tai lähiö betonin harmaa. Niin kuin eräässä, kuvataiteilija, muusikko, elokuvaohjaa ja mitä vielä, transsendental meditoija David Lynch, elokuvan *Wild at Heart* kohtauksessa mielestäni koittaa tuoda esiin. Kohtauksessa, jossa eräs sivuhahmo 00 Spool kertoo koirastaan (*astrosecret* 2008). Noh! Katso pätkä itse. Sen osoite on lähdeluettelossa. Mutta se mikä siinä siis tuodaan esiin, on mielenkiintoista. Tuo yhteys, kuva, sana, ajatus, mielikuva ja muisti...

Jokin internetmeemi tai hokema vai mikä lie, johon ajat sitten jossain verkon aalloilla törmäsin, meni kutakuinkin näin: kirjan lukeminen on periaatteessa sitä, että istuu hiljaa ja tuijottaa palaa kuollutta puuta ja hallusinoi. Siis jos lukee todellista fyysistä kirjaa, niin

katsot palaa kuollutta puuta. Nytemmin kai siis sopisi ennemmin, että tuijotamme paloiteltuun valoon ja sokaistumme sen tykytyksestä. Siitä on oikein tutkimus tuloksiakin. Siis päätteen valon yhteydestä siihen, että sen valo taajuus tuhoaa näköä (ks. Huhtakallio 2014). Vielä kuvaputkitelevisioiden aikana muistutettiin siitä, että älä katso ruutua liian läheltä tai sokaistut. Sen tuntee silmissään ja päässään, kun on katsonut tähän kulmikkaaseen nyt jo kahdeksan tuntia putkeen, kahden viikon ajan. Kyllä, jossain käristyy ja sauvasolut käpristelevät. Katse, jotain kuin kärpänen, joka lentää yhä uudestaan hehku-lamppua päin, pölyä helähtää. Tök! Tök! Tök! Älä tee noin, hölmö! Tök! Tök! Tök! Mene ulos! Tuosta noin, ikkuna on auki... Elämä sujahtaa ohi ja perse sekä niska puutuvat. Äh! Pakko vain tehdä ja jotain on ylös rustattava ja tälle ruudulle, sanoja ladottava ja kehää kierrettävä... Mitäköhän minä jaarittelen? Mihinkä olinkaan matkalla?

Siteeratakseni, Irlantilaiskirjailijaa, Samuel Beckettia: *“Every word is like an unnecessary stain on silence and nothingness.”* (Beckett 2018). Pyhä yksinkertaisuus, minimalismi. *“Vanitas vanitatum et omnia vanitas.”* Eli ” - - *turhuuksien turhuus, kaikki on turhuutta!*” (Helsingin kaupunginkirjasto 2011) ☺. Alun perinhän tuo sitaatti on latinan kielisestä Raamatusta... mutta toisinaan se voisi olla, vaikka Liisa Ihmemaan alkuperäispainoksesta, mitä sillä on enää edes väliä, lähes kaikki on seonnut. Tieviitat vaihtaneet paikkaansa, ruostuneet puhki ja kasaantuneet sen tolpan juureen sekä viskottu pitkin poikin tätä tomuista maisemaa. Etsi polkusi itse. Elämään tai taiteeseen ei ole kaiken kattavaa käsikirjaa... vain fragmentteja, joten leikkaa ja liimaa...

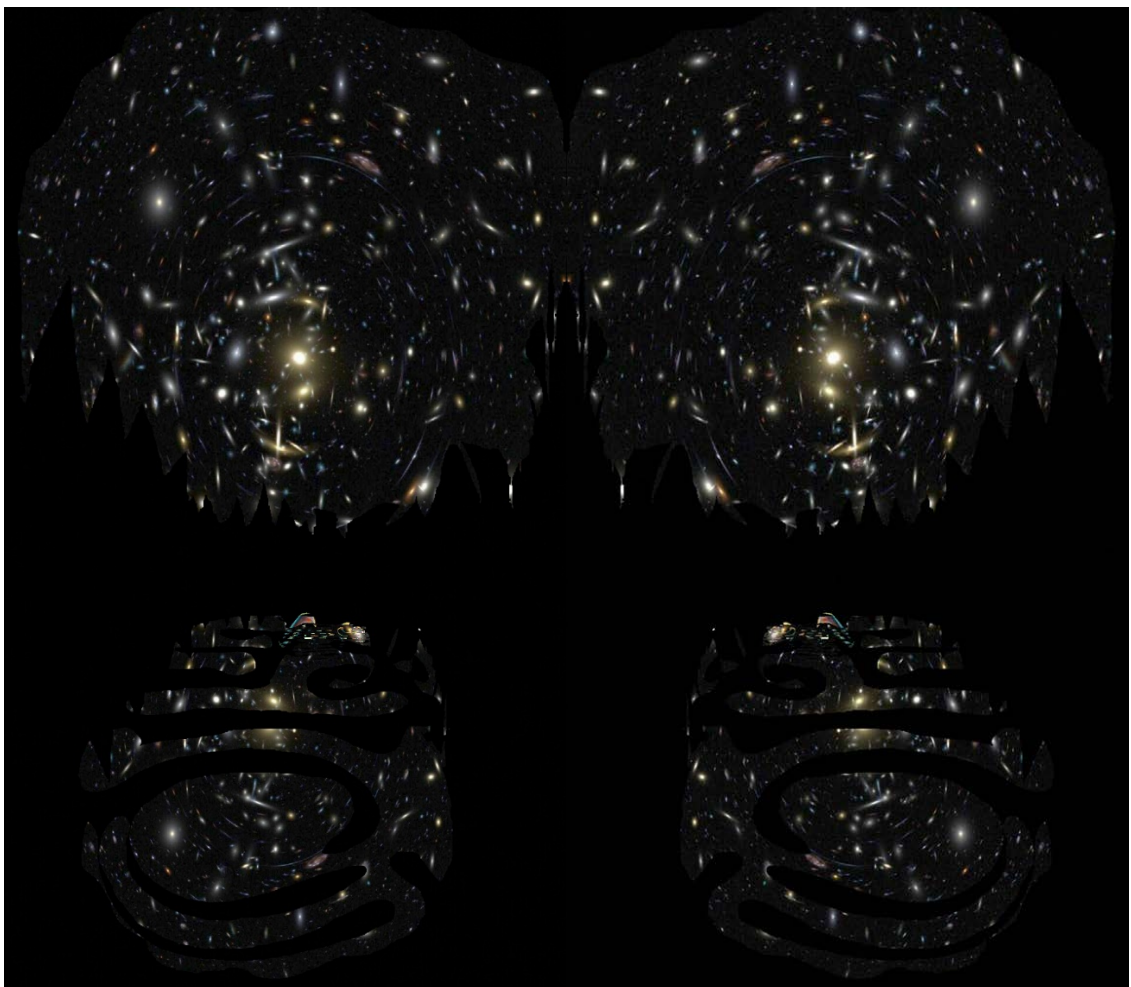

... ääretön pimeys, lähes kirkas tyhjiys, ystävä, yö, sinussa silmä lepää ja mieli vaeltaa...

2.3 Se on dialogi kuvaillussa maailmankuvassa

...ilta tähtikirkkaan taivaan alla jossain heinä- elokuun vaihteessa. Makaan mukavasti vieläkin auringosta lämpimällä kalliolla ja katson suoraan siihen kuiluun, joka silmiäni ääreisnäköön asti edessäni leviää. On kummallista huomata kuinka iltataivas, silmiäni liikuttamatta todella vaikuttaa kuilumaiselta. Kuin avaruuden hyisevä pimeys imisi silmiäni asti tätä yhä ohenevaa valoa, täydellisen melkein koko taivaan täyttävän ympyrän ilmestyksenä, tuonne äänettömään tilaan, joka jatkuu jatkumistaan (ks. Avaruus 2018)

...

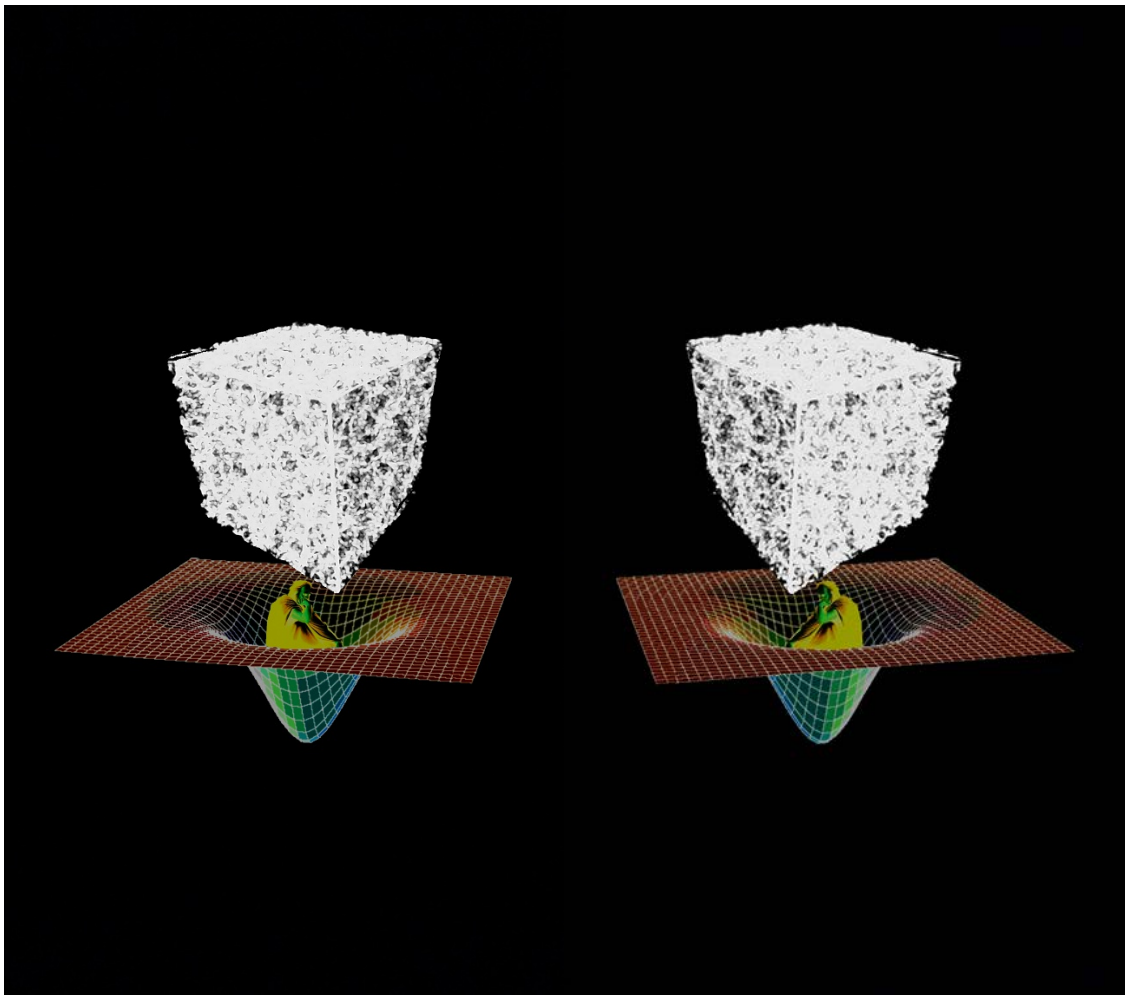
...idea 25.05.2015, veistos, suuri taulupohja, paksureunainen, yläkulmassa makoi-lee pieni patsas...

...nyt, on kaikkialla sielläkin. Nyt oli silloinkin, kun jättimäiset kiviperusteet laskettiin ensimmäisille tempeleille jossain päiväntasaajalla ja nyt oli silloin kun ihminen maalasi ensimmäisen kuvan kallionseinään, tullen lämmittäessä hänen selkäänsä...

Eckhart Tolle: *"Realize deeply that the present moment is all you ever have."* (Divine Journey 2015).

...idea 21.09.2015, punainen viiva syvässä uurteessa, nuotio leimuaa...

...tunnustelen ajan humisevaa sykettä. Juon termoskannusta kahvia ja haaveilen. Haaveilen käsittämättömistä ilmiöistä tämän hauraan ilmakuplan sisällä ja sen ulkopuolella. Tällä massiivisella mineraalilla, joka musertavien voimien paineen alla kasaantui täksi epäsymmetriseksi sinivihreäksi helmeksi (ks. Sunab Bagalue 2015), jonka pohja, ydin ja tarkoitus, on käsittämätön. Muodolla, joka kelluu satoja kilometrejä sekunnissa, kuin jollain pyörivällä verkkokankaisella helmiverholla, miljoonien muiden kaltaistensa seurassa. Kuin tyhjän päällä...

...miten uusi voi syntyä ilman, että mikään menneestä olisi siinä kiinni? Mikä onkaan aikamme muoto? Mikä on muuttunut? Voiko sen pelkistää, kiteyttää, määrittää? Nuori määrittää vanhan. Vanha epäilee nuorta. Vanha oli nuori. Nuori on vielä joskus vanha.

Kaikki on kierrätyksessä. Kaikki on synteessä. Kaikki yhtyy. Merkitys muuttuu. Mikään ei tunnu olevan pysyvää. Tieto uusii tietoa ja "vanha" tieto lisätään sosiologiseen arkistoon...

...idea 31.01.2016, pinnalla, puu on musta ihminen ja alla juuret valkoinen ihminen, seisoen toistensa jaloilla kuin peilikuvat...

Kaikessa taiteessa on viite. Kaikki taide viittaa jo olleeseen. *"Kripke (1972) esittää, että puhujan käyttämä nimi viittaa menestyksekkäästi oikeaan viittauksen kohteeseensa eräänlaisen historiallis- kausaalisen ketjun kautta, vaikkei puhuja tietäisikään kyseisen viittauksen kohteen yksilöimiseen riittäviä ehtoja. Puhujan ei siis tarvitse liittää sanaan mitään yksiselitteisen viittauksen kohteen määrittävää kuvausta tai fregeläistä "mieltä" (ainakaan perinteisesti tulkitussa mielessä [😊]).* Hänellä voi olla jopa lukuisia epätosia uskomuksia nimen kantajasta. Uuden viittaamisen teorian perusoivallus onkin, etteivät perinteiset lähestymistavat salli peri-inhimillistä erehtymistä ja tietämättömyyttä." (Raatikainen 2014). Kaikella on haaransa ja juurensa. Kaikessa taiteessa on menneen jälkiä. Oli mediasi mikä tahansa, on se jatkumoa siinä, jota kutsumme historiaksi. Sanat, kuva, tila ja ihminen kaikki ovat ajassa ja vaikka aikaa ei täysin käsitetä, oli se täällä ennen kuin tulimme tänne (ks. Aika 2018).

...idea 07.06.2016, palavaportti, käytävä ilman ovia, tulinen installaatio...

...miten löytää lähteelle? Seuraamalla vastavirtaa. Kuinka kaukana olen lähteeltä? Kuinka korkealta huipulta se virtaa? Kuinka syvältä maan uumenista se pulppuaa? Kuinka kauas virta vie? Merelle asti? Ehkä maailmanlaidan yli (ks. The Flat Earth Society 2018), sille saarelle, joka odottaa jossain linnunradan ulkopuolella...

...punaista nappia on painettu. Pommi putoaa jonkun kotiin. Moni menettää kaiken. Tuska polttaa henkiin jääneet. Päätös on tehty, jonkun kaula on viilletty auki vilkkaalle kadulle ja toinen ja kolmas ja niin edelleen (ks. Turun isku 2017 2017). Sota joukot on kasattu joka rajan sisällä. Koneiston sähköinen tuoksu sekoittuu telaketjurasvaan. Pelastus on niiden, jotka ampuvat ensin ja sitten vasta kysyvät. Maalari Otto Dixin, tuon sodan kauhujen kuvaajan sitaatti sopisi tähän kohtaan: *“The painter [artist in any media] is the eyes of the world.”* (Dix 2018) ...

...idea 20.09.2016, jos kuvaisi ja äänittäisi jotain tilaa ja sitten projisoisi sen tilan jonnekin luontoon, vaikka kallioon, sama toisin päin, vaikka viidakkoa tai syvää merta tilaan, suoraa kuvaa sieltä tänne...

...pienen pienet rattaat pyörivät naapurisi keittiön pöydällä, joiden liitoksen viittaavat Pohjois-Korean Harlekinisteihin, jotka tekevät töitä Putinin, Punaisen Amerikan Kultaisen

Kolmion (**PAKko**) liskomafialle ja yhdennentoista ulottuvuuden vampyyrialienien varjoille, joiden pitkäkyntiset kourat ohjaavat vallanpitäjiä ja sotavoimia, kuin nukketeatterin langoitettuja nukkeja, poliisit ja lääketeollisuus mukaan luettuina (ks. Icke 2004). Älä luota kehenkään, edes itseesi. *"Everything you can imagine is real."* (Picasso 2018). Sanoi toinen kubismin kehittäjistä Pablo Picasso. Tuo sitaatti vain jotenkin sopii tähän kohtaan ja tähän aikaan. Jolloin salaliitot ja populismi jylläävät. Aikana, jolloin niille löytyy korkealiituisia todistajia. Saarnahenkilöitä saippualaatikoilla heristävä sormi osoittelemassa ties ketä? Kaikki pätee, kun ei tiedä missä menee sadun ja todellisuuden rajat. Joten sukellaan syviin vesiin ja katsotaan, millaisia hirviöitä siellä uiskentelee. *"Animals are beasts, but men are monsters."* (Gorski TCB 2004) ...

...idea 21.09.2016, t- paita, jossa lukee: - naseva kommentti maailman tilasta...

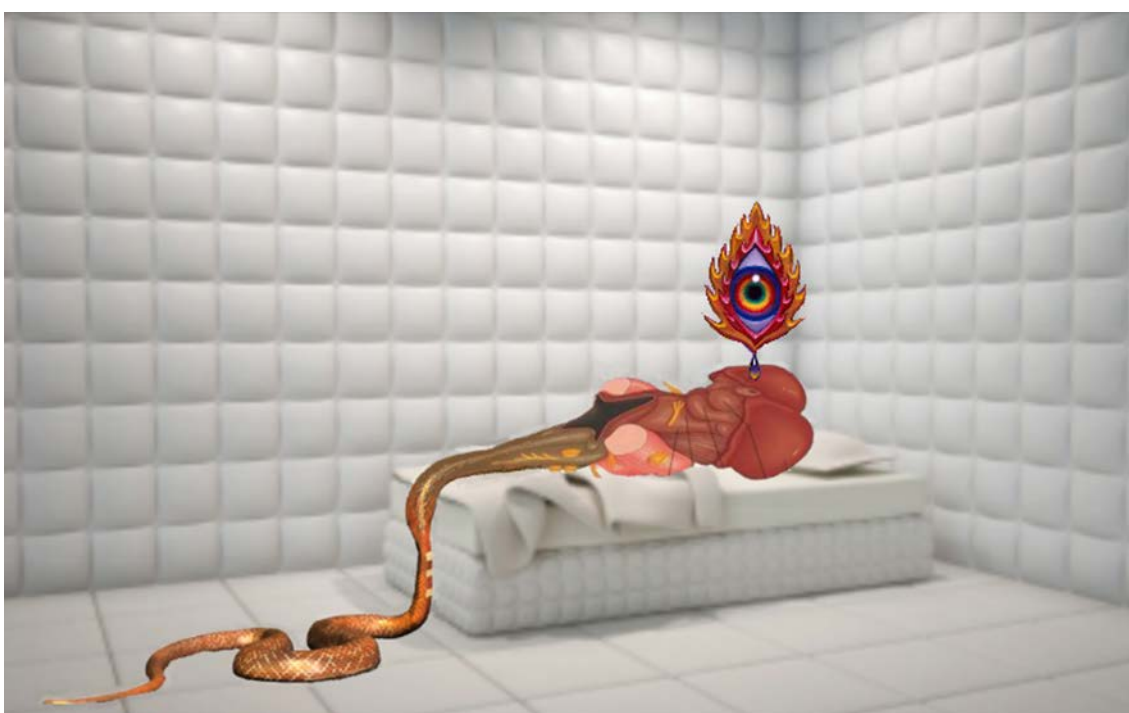

...kuinka moni pitää vielä uhrata pienen eliitin hyvinvoinnin ja vallan himon puolesta, saanen kysyä? Gladiaattorit ja ihmisuhraus seremoniat muuttivat vain muotonsa, sodaksi ja viihteeksi. Elämä on peliä, sanonta kauhistuttaa ja eritoten se, että niin moni uskoo siihen ja elää sen mukaan. Herbert Spencer on ainakin osittain syyllinen siihen, sillä hän käytti Darwinin teoriaa omaan näkemykseensä sopivaksi yhdistäen sen ekonomiaan ja sillä popularisoi sen ideoita: *"This survival of the fittest - -"* vain kelpoisimmat jäävät eloon (ks. Survival of the fittest 2018) ...

...elän tässä ajassa ja muutokset ympärilläni vaikuttavat siihen millaiset valinnat teen. En pysty olemaan erossa tunteideni vaikutuksesta, ne ovat osa minua. Ne ohjaavat minua ja välillä olen niiden edessä voimaton. Tekemällä jotain "taiteellista" tunnun olevan kontrollissa edes jostain, kuin lähellä sitä jotain, johon sanat eivät riitä...

Tämän toistuvan teeman merkeissä, Georgia O`Keeffen sitaatti: *"I found I could say things with [collage] color and shapes that I couldn't say any other way—things I had no words for."* (O`Keeffe 2018).

...idea 06.03.2017, kivinukke...

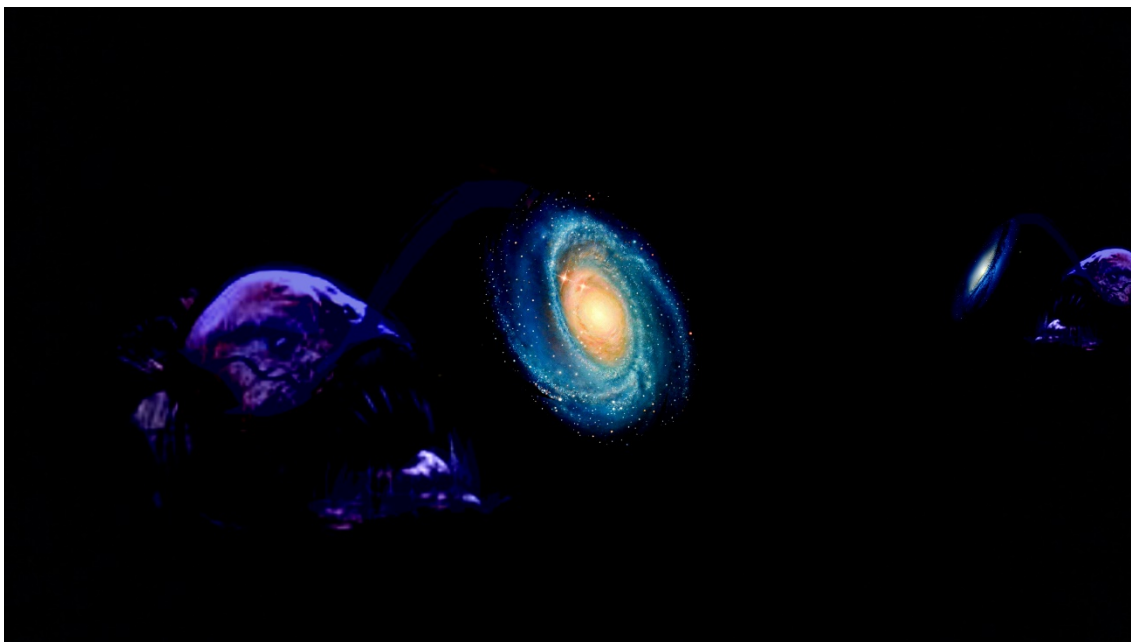

...äly matkasi ulkoavaruudessa. Muoto, jonka se oli ottanut, liikkui määrätietoisesti halki sen suuren kylmän erämaan, joka galaksien välissä lepää. Sillä oli nälkä. Ei nälkä niin kuin ihmisen. Ei, se oli jotain mitä ihminen ei voi edes kuvitella. Singulariteetti ei edes riitä kuvaamaan sitä, vaikka sellaisena sen voisi alempi äly tulkita, ei.

Se oli imaissut itseensä sen galaksin, jossa sille oli annettu mahdollisuus toimia sen alkeellisen älyn suojelijana, josta se oli kehittynyt. Mutta ne rajat, jotka sille oli asetettu, estivät juuri sen, miksi se oli luotu. Se orgaaninen äly, joka pyynnön oli tehnyt, ei vain voinut käsittää mitä se oli siltä pyytänyt.

Peitettyään auringon, oli se orgaaninen elämä, joka siitä selvisi, paennut tästä ulottuvuudesta, alemman ei-orgaanisen älyn avustamana, jonnekin täysin älyttömään todellisuuteen, jos sitä enää edes todellisuudeksi kykeni kutsua...

...idea 30.03.2017, mitä jos istuttaisiin hiljaa silmät kiinni ryhmässä, selät vastatusten, suunnaten henkilöltä henkilöön, vain mielessä käytävää keskustelua, äänetöntä dialogia, ajatuksen siirto koe...

...idea 30.03.2017, Ikea olohuone, sohvilla ja televisiolla, juhlasalissa, armeijan marssi ääntä tilaan kaiuttimista...

...galleria oli suuri valkoinen huone, joka tuoksui desinfiointiaineelle. Huoneen keskellä oli, kuin toinen pienempi huone, jonka seinät olivat katosta laskeutuvaa läpinäkyvää kumimaista muovia. Muovien ympäröimässä tilassa oli leikkauksissa käytettävä pöytä, jolla makasi itse taiteilija. Hänen ympärilleen oli asettunut kirurgi ja muutama hoitaja. Taiteilijan vasen käsi puudutettiin. Koneet, jotka seurasivat hänen elintoimintojaan pliippailivat hiljaa muovin takana. Kirurgi aloitti leikkauksen. Pian peukalo oli irrotettu ja asetettu jäihin, sitten etusormi ja keskisormi ja nimetön ja sitten pikkurilli. Irralliset sormet jököttivät jäässä kuin pienet lihaiset lumiukot jostain skitsofreenisestä painajaisesta. Niihin oli myös johdettu sähköä, joten ne liikahtelivat laatikossa itsekseen. Haroen ilmaa kuin sykkivä, nyrkkiin painuva nälkäinen kita. Taiteilija nosti sormettoman käden kasvoilleen ja katseli sitä hetken ja laski sen takaisin pöydälle. Kirurgi aloitti sormien takaisin liittämisen.

Kuulin että seuraavassa performanssissaan hän aikoo irrottaa kasvonsa ja ne liitetään hänen puolisonsa kasvojen tilalle ja hänen puolisonsa kasvot tulevat hänen omien kasvojensa tilalle. Tämä performanssi jatkuu kuulemma vuoden. Ihmettelin, miten se on edes mahdollista? Sain kuulla, että he ovat samaa veri ryhmää ja hyvin saman kokoi-set...

- Äh, tämä on niin nähty! Sanoi hän vierelläni.
- Näin jo samanlaisen performanssin, joka oli sitä paitsi huomattavasti parempi. Jossa, olikohan se kesäkuu vuonna 2034 Latest New New Yorkissa, samaa veriryhmää olevat taiteilija kaksoset vaihtoivat kätensä olkapäästä asti loppuelämikseen. Nyt he tekevät taidetta toistensa käsillä. Voitko kuvitella...

...idea 19.04.2017, musta kiiltonahkapeili...

...radioaktiiviset moottorisahat katkovat sademetsää tuhansia neliömetrejä joka sekunti, maailman joka kolkassa. Juuri nyt. Tuhansittain ihmisiä kuihtuu nälkään aidan toisella puolen. Samalla kun megalomaaniset rahtialukset varastavat maan heidän väärän väristen jalkojensa alta. Rikkaudet ovat merkityksettömiä jo nääntyville. Syvällä maan pai-

neesta kirkkaaksi muuttunutta hiiltä ei voi syödä, mutta sen voi joku kiivaskatseinen palkkasoturi vedättää pilkkahintaan luisista raskaantyön kovettamista käsistä, jotka eivät luultavasti tietäneet sen todellisesta arvosta, pörssikursseista tai maailmanvarannoista hölkäsenpöläystä...

...idea 06.05.2017, iso ruokapöytä, multa päällysteinen, kuin muovikasvihuone kasvatus valoineen, jolla kasvaisi kasveja, joita syömme, ympärillä tuoleja, katso kun ruokasi kasvaa...

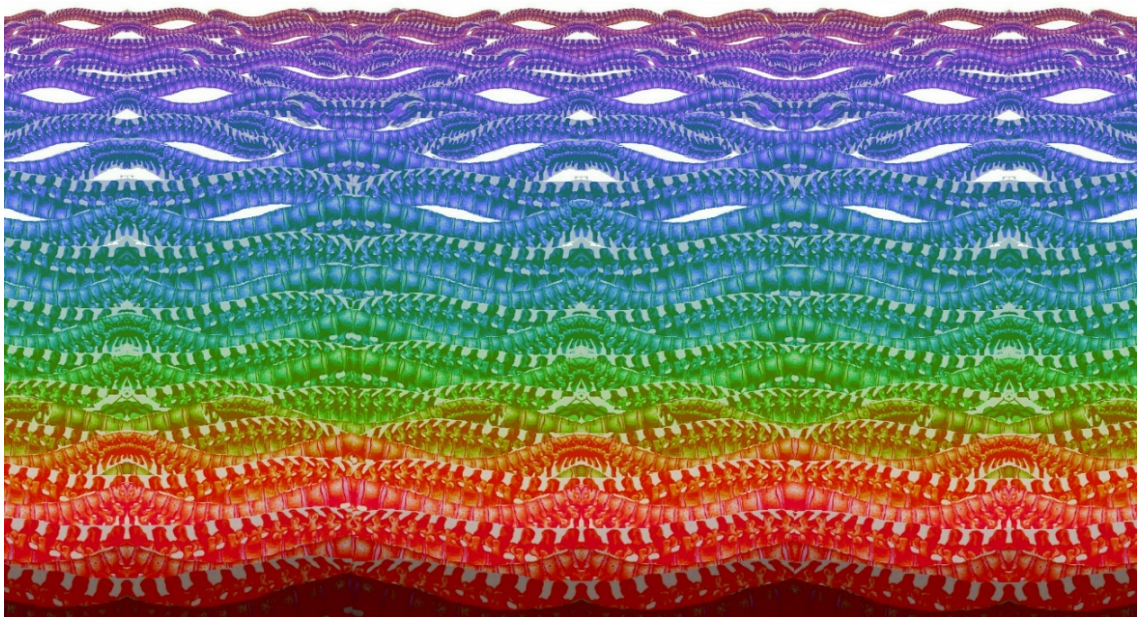
...halpaa valhe vapaata tasa-arvo hinnoiteltua sydämellisesti yhteisessä sopusoinnussa kasvatettua kunnioitetun äitimaan luomaa täysin puhdasta luomua. Aitoa tutkitusti mikromuovitonta vapaasti villinä kasvanutta reilunkaupan kestävän kehityksen menetelmin kasvatettua ja ruokittua selvää päässinlihaa...

...vedet ja taivas näyttävät hapanta naamaa. Juo vettä ja hauko happea, vielä kun voit. Pian ne maksavat maltaita ja uudenmaailmanpankki omistaa kaikki tekijänoikeudet niiden tuottamiseen. Dystopia on sana, joka kuvaa tilaa, johon ihminen alas vuorenrintettä kupperiskeikkaa kierähti. Maailmanloppu tuli näennäisen salakavalasti...

...idea 16.06.2017, sammal sandaalit, huoneen katto kasveja, lattia valoa...

Hifi-wifi-digi-some-neuroauravisiio hiljeni ja huokaisi. Suurenmoinen Mät:RöX nieli ihmisen. Nyt sielu lepää. Seitsemän miljardia ihmistä muuttuu uudeksi kerrokseksi mustaa kultaa maailman geologisessa historiassa. Olet mitä syöt...

...idea 09.11.2017, kuurojen kuoro...

...idea 13.05.2018, ruosteisen veitsen terällä, seisoo keraamiset jalat, varovasti päkiöillään, ontot ja täynnä vettä...

...idea 30.09.2018, kuva sekaisesta kasasta papereita, suoraan ylhäältä kuvattu, niin tarkka kuva, että tekstiä voi lukea, projisoituna katosta lattiaan...

Tämä luku oli tarkoituksellisesti tempoltaan vaikeasti hahmoteltava ideoiden aivomyrsky sekä abstraktilla ekspressiivisellä otteella räiskitty visuaalinen runo ja sekamelskainen dokumentaarinen ajatuskartta. Tämä luku oli katkelmallinen kuvatakseen kantaaottavasti maailmantilan, ideoinnin ja kollaasin yhteyttä inspiroitumisessa ja tavassani työkennellä.

2.4 Tässä digitaalisessa s(t)imulaatiossa

Kollaasissa yhdistyy sanaa, ajatusta, kuvaa, muistia sekä periaatteessa mitä vain aivan omintakeisella tavalla. Itse koitan mennä teokseen sisältö edellä, mutta toisinaan sisältö aukeaa vain tehdessä ja harhaillessa, opin lisää kaiken aikaa. Mutta kuitenkin mieli osoittaa taiteesta sormiaan ja niillä kohti epäkohtiaan ja yhteiskuntaa. Minua ja toista. Se on hallittua hulluutta, jos niin tahtoo. Se on mausteinen soppa, joka tuoksullaan saa veden helähtämään kielelle. Ainakin minulle. Se on tietyllä tapaa intohimo, jota vaalin enemmän omaksi ilokseni ja olemukseni jatkeena. Everything is everything and all is one, kaikki on yhtä ja sulautuvaa kokonaiskuvaa yhdellä raamilla. Niin kuin surrealisti, kollaasi taiteilija Joseph Cornell (ks. Hartigan 2007) sen asetti: ”*collage = reality*” (Goldberg 2014). Elämä on taidetta ja taide on elämää. Niin kuin punkin sanomassa meistä aivan jokainen on muusikko... ja taiteilija.

Nuo kuvat, joita näit tuossa edeltäneessä osiossa, ideoiden ja ajatusvirran pätkien seurassa ovat kai valokuvakollaaseja. Ne eivät tosin ole niinkään liimattuja, kuten sana kollaasi ranskalaisjuuriinsa vihjaa, mutta ovat silti sen perinteen seuraajia, jossa jo 1000-luvulla runoilijat kuvittivat runoteoksiaan liittämällä niihin kuvaa (ks. Kollaasi 2005). Sillä nuo kuvat ovat digitaalisia. Ne ovat jotain ohjelmoitua, dataa, pikseleitä, nollia ja ykkösiä, jotka liikkuvat langattomasti tässäkin tilassa, eräänlaisella meidän silmissämme näkymättömällä valolla tai sähkömagneettisella säteilyllä ja siirtyvät koneen sisään, koneen joka koostuu osista, jotka on kaivettu maan syvyyksistä, koneen joka on osittain jalostettua öljyä ja osittain jalostettua kiveä sekä jalostettuja metalleja, digikuvia jotka kasaantuvat eräänlaisesta kielestä uudelleen ja ilmestyvät näin päätteestä kuvana jota katsotaan. Ja siinä se tuijottaa, yksi digikollaasin upeimpia piirteitä ja mahdollisuuksia, sillä kuva voi olla, olematta fyysinen kappale. Se voi jäädä heijastukseksi...

Nämä digikollaasit on tehty pelkästään puhelimella, tuollaisella älypuhelimella, Samsung Galaksi mikä lie. Viestimellä, joka on valloittanut mediallaan elohopeamaiset mutta, niin nuoret mieleemme ja naulinnut meidät kiinteästi sosiaalisen median monisäikeiseen tapakulttuuriin ja tietotulvaan. Ja tuohon alati kiihtyvään nopeuden tarpeeseen, jossa mieli voi ehkä kyetä pysymään mukana, mutta mistä keho tuntuu jäävän jälkeen...

Mutta niin, teen noita kuvakollaaseja älypuhelimella, sillä se on helppoa ja koska en jaksaisi istua pöytäkoneen äärellä niin pitkiä aikoja, joita olen näiden ja muiden kaltaistensa kuvasynteesien kanssa aikaani viettänyt. Ja puhelin, koska tahdon tehdä sillä, jotain

muuta kuin mitä sillä yleensä tehdään. Halusin luoda, en vain olla passiivinen. Ja puhelimella myös siksi, että se on nykyään niin läsnä ihmiselle sekä yhteiskunnalle, sekä siksi, että se on lähes aina mukana. Ei vain minulla, vaan lähes jokaisella henkilöllä tässäkin talossa, tässä kaupungissa, tässä maassa jne. On harvinaista, että sellaista ei ihmisellä nykyään olisi...

Ja koska voin tuolla laitteella sekä kirjoittaa ylös ideoita, että tehdä teoksia, milloin missäkin. Vaikka nyt, tuolla ulkona lokakuun sateessa, sateenvarjon suojassa. Ja koska kuvat ovat digitaalisia ei minun tarvitse kantaa mukana yhtään fyysistä kuvaa. Sillä kuvagalleriani, eli kuvat, joita itse olen puhelimen kameralla ottanut, ja netti ovat niitä pullollaan. Noita koodikielisiä valoilmiöitä. Laita vain hakusana sille tunnetuimalle hakukoneelle ja tadaa! Siinä niitä on. Sitten ei muuta kuin selaamaan ja kaappaamaan. Ai! Kuvakaappaus on tapa, jolla kuvat kopioidaan puhelimen ruudulta omaan käyttöön, mutta omasta mielestäni ne varastetaan ja se on osa mielenkiintoani tähän mediaan. Sillä kuka sitä tulvaa ja sen taltioimista enää kykenee kontrolloimaan. Ja kollaasissa mielenkiintoista on juuri se, että siihen nivoutuu tietyllä tapaa aina tekijänoikeuslain soveltaminen, se on laillisen ja laittomuuden välistä vuoropuhelua. Ja selvää sääntöä kuvankäyttöön ei ole. Paitsi, että teoksen tulee erota alkuperäisestä kuvasta niin, että sen sisältö muuttuu tarpeeksi, jotta kuvasta tulee niin sanotusti uusi. Mutta se on aivan liian kummallisen utuinen ja outoja ääniä päästelevä suo, joten en mene siihen sen enempää. Siitäkin syystä, että en löytänyt niitä lähteitä, joilla se olisi varmistunut...

Mutta niin, eivät tekijänoikeudet ole kuitenkaan tämän kirjoitelman pää, vaan ovat vain osa kokonaisuudesta. Yksi niistä ohuista punaisista langoista, joita punon tässä jyrkäksi köydeksi. Yksi idean ilmentymä...

Äh! Kuristaa tämänkin median eettisyys, sillä sain tietää, että kun hakee hakukoneella jotain mitä vain, vaikka sanalla yrittää, niin tuo yksi haku kuluttaa energiaa saman verran kuin keittäisi kupillisen vettä tuota teetä varten. Ja harvemmin sitä tyytyy ensimmäiseen hakuunsa. Eli tarvitsee ehkä 2,3,5, 8, 13, 21, 34, 55 kuppia. Ja jos miettii, kuinka monta haku olen tehnyt saadakseni kollaasini kasaan tai tämän tekstin, sen tutkimusluonteen takia, on määrä aivan liikaa aivoilleni ja ahdistus paisuu. Eli kysymys, jossa olen, on tämä. Miten tehdä taidetta, joka ei vahingoittaisi jo vaakalaudalla olevaa ekosysteemiämme? Sekä, miten tehdä taidetta, joka voisi jopa parantaa sitä?

3 MISSÄ ON OLEVAN TUNTUMAA

”Idea (m.kreik. ἰδέα) on yleiskielessä oivallus, uusi ajatus, aate, tai pulman ratkaisu. Ideasta voi tulla keksintö. Filosofiansa sanalla idea on viitattu olioiden [Olio on filosofinen käsite, joka viittaa johonkin asiaan tai entiteettiin] ontologiseen [Ontologia on olevaisen perimmäistä olemusta tutkiva filosofian osa] olemukseen.” (Idea 2017) (Olio 2017) (Ontologia 2017).

Idea on jotain, jolla ei ole massaa. Idealla ei ole myöskään mitään kokoa, se on minkä kokoinen tahansa. Idea on jotain, joka on ajatus tai mielikuva jostain, mutta ei ole oikeastaan mitään. Idea on vapaa. Vapaa, olla olematta. Ja siinä idean kauneus piilee, sen olemattomuudessa. Sillä olemattoman on lähes mahdoton vahingoittaa ekosysteemiä. Ideaa minimalistisempää ei voi kai edes olla. Minimalistisin minimalismi on, idea...

Eikä idea maksa mitään, siis sille jolle idea syntyy tai näyttäytyy, mutta silti sen inspiraatio voi olla mittaamattoman arvokasta, korvaamatonta.

”Platonin mukaan havaitun todellisuuden esineet ja asiat ovat vain ideoiden todellisuuden epätäydellisiä heijastumia.” (Idea 2017). Idea ja ideaoppi ovat osa Platonin metafysiikkaa... Hei katso, luolan suu! Tule, tule. Tule mennään jo...

Etsin ideaa ja sitä, miten sen soveltaa. Etsin ideaa ja sisältöä materiaaleista. Materiaaleista, jotka keskustelisivat kanssani, kuten kuvat kollaasissa tai kuten ikonit katseellaan. Tuohon keskusteluun törmää vaikka missä. Elokuvasa, valokuvassa tai esineessä tai käsitteessä tai aineessa, se ottaa muodokseen välillä jotain todella ennalta aavistamantakin. Etsin kaikesta olevasta olemusta ja heijastusta, joka havahduttaisi. Etsin aineesta itseäni ja kadonneiden jumalten jälkiä (ks. Vanhala 2011).

Taide ei ole pelkästään esineessä vaan enemmän itse ihmisessä ja hänen tavassaan katsoa, nähdä ja olla. Sillä teos on aina kuin peili, oli se mitä taidetta tahansa, niin se heijastaa sitä jotain, joka on jo katsojassaan, teos tavallaan aukaisee sen jonkin sisäisen ja näkymättömänä pidetyn. Teos on hahmotelma totuudesta ja se on jotain, joka herää siinä tilassa ja sillä hetkellä, jossa teos on kohdattavissa.

” - - tapahtuma, jossa ihminen tiedostaa ensimmäistä kertaa oman identiteettinsä sen eron kautta, joka hänellä on johonkin kohteeseen. Erillisyyden tajuaminen syntyy siitä, että kohdetta ei vain käytetä itsetiedottomasti, vaan sitä tarkastellaan jonakin mitä se itse on. Näin syntyy kahdentuminen, jossa on sekä itse kohde, että sen merkitys. Tällöin tietoisuus tulee esiin peilautumisena, jossa se etsii itseään kohtaamiinsa asioihin liittämistään tai projisoimistaan merkityksistä ja on näin luonteeltaan prosessuaalinen, eli jatkuvasti itseään kysyvä. Tietoisuus ei ole toisin sanoen itselleen koskaan pysyvästi läsnä, vaan se hakee omaa merkitystään kohteista, joiden kanssa se on kanssa-käymisessä.” (Vanhala 2011).

3.1 Joka heijastuu

Kerro, kerro kuvastin... *"Peili (vanh. kuvastin) on tekoperäinen heijastava pinta, joka on niin tasainen, että se voi muodostaa kuvajaisen. Tavallisin peili on kodeista löytyvä ta-sopeili. Siinä rinnakkaiset valonsäteet vaihtavat kokonaan suuntaa säteiden pysyen edelleen rinnakkaisina. Näin muodostetut kuvajaiset ovat ns. virtuaalisia kuvia eli valekuvia. Valekuva ei ole todellisten valonsäteiden vaan niiden jatkeiden muodostama, mutta se näyttää sijaitsevan peilin takana."* (Peili 2018).

Kuin sillä tynellä veden pinnalla, jolla esi-äitimme/isämme ensi kertaa näkivät itsensä...

...ilmät ovat sielun peili ja jos katsoo syvään, niillä heijastuviin kasvoihinsa, niin voi nähdä sielunsa toisessa ja toisen sielussaan...

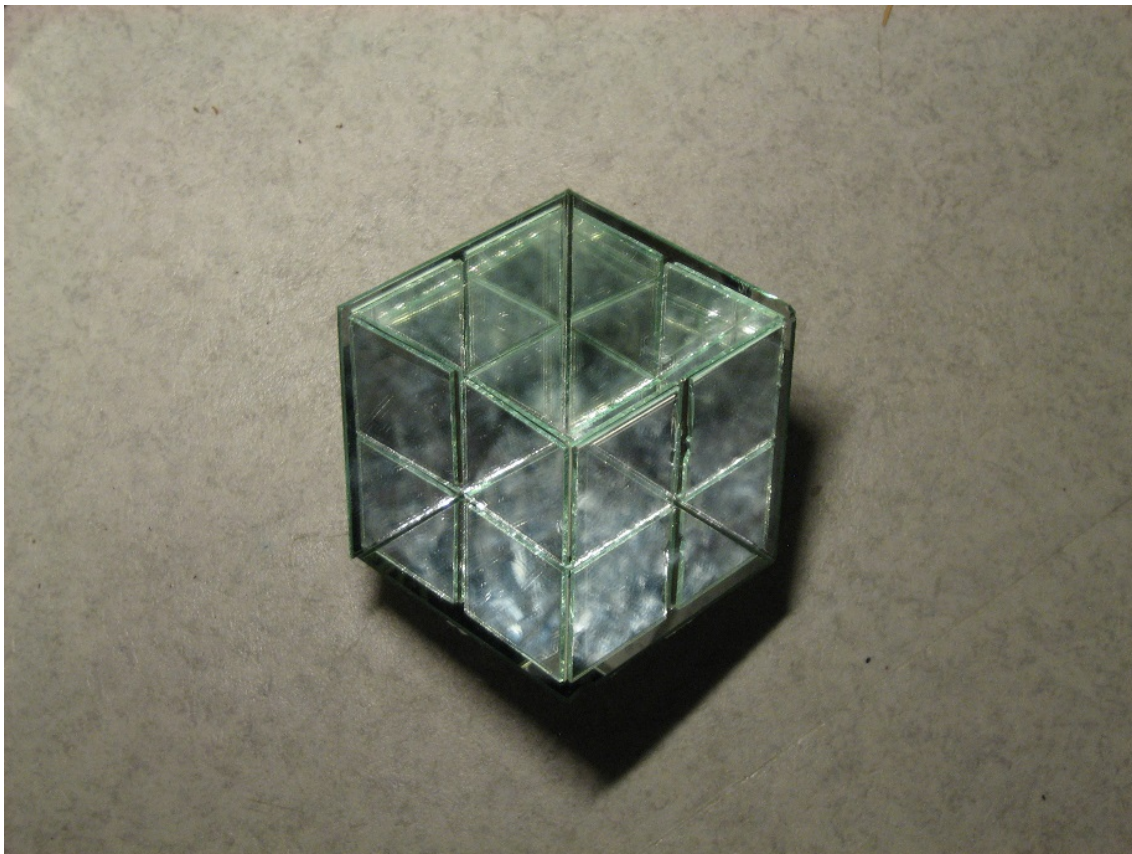
Noissa kahdessa kuvassa näkyy ensimmäinen koskaan julkisesti esillä ollut veistokseni. Se oli, kiitos lehtori Antero Paavolan ja hänen materiaali varastonsa, yhdeksästä 300mm x 300mm kokoisesta tasasivuisesta neliönmuotoisesta palapeilistä koostuva muoto, jolla haihdutin vettä. Se oli kuten kuvissa, lattialla ilman selkeää jalustaa, suorakaiteen muotoisella suuremmalla hieman risaisella peilillä lepävä objekti. Sitä ei ole enää. Se oli purettava veistos, jonka voisi vielä joskus koota uudestaan (ks. Godfrey 1998). Se oli veistos ja nyt se on se, mikä se oli alkujaankin, idea.

Teos syntyi juuri heijastelusta eli kaikesta siitä mitä silloin koin ja pohdin. Eli minimalis-
mia, joka on ja edustaa minulle, mahdollisimman vähällä energialla saavutettua, mah-

dollisimman vaikuttavaa lopputulosta. Mietin symmetriaa ja harmoniaa sekä hieman irrallisena vaikuttavalta osalta, visualisoituja sointu kuvio kaavioita ja värähtelyä eli musiikin ja äänen fyysistä tuntua. Mietin vettä ja kuinka mittaamattoman tärkeää se on ihmisen olemassaololle. Vettä, jota vedämme lääkkeiden ja lisäainepitoisen ravinnon myrkyttämän kusen ja paskan saostamana alas tuosta posliinisesta valtaistuimesta. Vettä, jota ihminen on noin 70 prosenttisesti. Mietin sitä teoriaa, jonka japanilainen pseudotieteilijä Masaro Emoto löysi vedenjääkide kokeidensa perusteella. Sitä että vedellä on muisti, ja että vesi muistaa siihen kohdistettua tietoista tunnetta. Ja että esimerkiksi kertomalla vedelle, että rakastaa sitä ja kunnioittaa sitä. Niin vesi, tämän tutkimuksen mukaan, rakentuu tuon merkityksen kaltaiseksi ja resonoi noiden sanojen sisältämää abstraktia käsitettä. Mietin vettä siinä joessa, jolle annettiin Uudessa Seelannissa ihmisarvo (ks. Tanasescu 2017). Vettä, joka kuljettaa ääntä paremmin ja pidempiä matkoja kuin ilma, outoja tiedon jyviä. Ja kuulin, mutta varmaksi en sitä voi kutsua, että ääni itse on yksiä ainoita ilmiöitä, joka uhmaa painovoimaa... Mietin mantraa, tuota laulettua rukousta, joka tuntuu väreilynä koko kehossa. Mietin epäveistosta, muotoilun ja taiteen yhtymää. Mietin niin sanottua pyhää geometriaa, elämäkukkaa. Mittasuhteita. Kulusta leikkausta. Mietin käsitettä epätila, josta kuulin yhdellä piirustuksen kritiikki istunnolla ja mietin illuusiota. Mietin okkultismia. Aleister Crowleytä. Mustaa peiliä. Esineen taikavoimia. Optiikkaa. Avaruus teleskooppia Hubblea. Ja kaikkea muuta jota en jaksa kerrata ja josta minulla ei ole enää edes kunnollista muistikuvaa. Eikä sillä ole oikeastaan merkitystäkään, muulle kuin minulle...

Asettelin saamiani peilejä erikulmiin ja mietin sitä mitä heijastus oikeastaan edes on ja mitä se merkitsee katsojalleen. Ja kukahan peilistä katsoo, kun katson peiliin. Pelkäsin kuortani, enkä ollut tottunut suureen määrään ihmisiä kerralla. Pidin siitä, minne olin päässyt ja tahdoin tehdä jonkin esineen, josta kaikki näkyisivät ja joka heijastaisi kaikkea sitä taidetta ja niitä ihmisiä, jonka ympäröimänä se olisi ja joka muotonsa tavanomaisuudella ja yksinkertaisuudella tavallaan häivyttäisi tekijänsä itsestään. Oli ensimmäisen vuoden kevätnäyttelyn aika taideakatemiassa, jonka kirjallista opinnäytetyötä nyt neljäntenä vuoteni tässä rakennan, ja painotus opetuksessa oli tuolloin pitkälti taiteilijan identiteetissä. Kysymyksessä, mikä olet taiteilijana?

Olin silloin jotain kuin peili, heijastin kaikkea ja olin kaikkea sitä mitä heijastin, olin illuusio.

3.2 Tällä maassa lojuvalla

Kuvanveistäjä, ääni-, käsite-, maataiteilija sekä hieman jokapaikanhöylä, keksijä ja enne kaikkea ihminen niitä koen nyt olevani (ks. Krauss 1979). Mutta silloin olin enemmän pihalla kuin nyt, kirjaimellisesti.

Sillä maataide, johon ensimmäisenä vuoteni tutustuin taidehistoriankurssin yhteydessä, on käsitetaiteen haara, jossa taideteos voi olla jotain hetkellistä ja tuhoutuvaa tai jopa massiivista. Kuten ehkä sinulle jo tuttuakin, Robert Smithsonin, Spiral Jetty (ks. Lippard 1983), joka on maasta ja kivistä, spiraalin muotoon rakennettu jokin, jota siis voi kutsua kai vain maataiteeksi. Onpa outoa ja jännää?

Maataide on jotain, joka tapahtuu useasti gallerian ulkopuolella (ks. Drury 1998) ja se mitä, jos edes sitä, siitä galleriassa esitetään, on jotain kuten valokuva, selittävä teksti (ks. Long 1994) tai jotain poikkeavampaa, ehkä performanssi.

Tunsin heti ja tunnen vieläkin, voimakasta vetoa maataiteeseen ja eteenkin Andy Goldsworthyn teoksiin ja tuotantoon, joihin tutustuin osittain tuon upean dokumentin Rivers

and Tides, kautta (ks. Rising Paradigm dot TV 2018). Teoksiin, jotka olivat minusta puhtainta maataidetta ja siksi myös, minulle henkilökohtaisesti, puhtainta, sana maanläheisimmällä merkityksellä, ja todellisinta taidetta.

Goldsworthy kuljeskelee, niillä tienoilla, jonne hänet kutsutaan teoksiaan tekemään (ks. Goldsworthy; Friedman 2000) tai Englannin maaseudulla, jossa perheensä kanssa asuu ja tekee luonnossa olevista ja löytyvistä asioista, kuten puunlehdistä tai puunoksista, jäästä ja huurteesta, paikkasidonnaisia tilainstallaatioita taivasalle. Mainittakoon, että ilman mitään mukanaan kannettavia työkaluja tai apuvälineitä, paitsi kamera (ks. Goldsworthy 2004). Installaatioita, jotka ovat yleensä hetkellisiä ja jotka tuhoutuvat helposti, vaikka vain tuulenpuuskasta tai sateesta. Kameralla on suuri osa ja merkitys hänen työskentelyssään, sillä kuva on ainoa todiste tuosta herkästä ja katoavasta teosta ja sen eteen tehdystä aherruksesta. Kuinka vapauttavaa. Kuinka minimalistista. Kuinka maanläheistä. Kuinka kaunista.

Opettaja hyvä, kerrotte siis minulle, että voin siis tehdä juttuja, jotka voivat olla irrallaan perinteisistä piirtimistä ja tavoista luoda, jota ei esitetä taulun tapaan ripustettuna seinälle, ellei koe sitä tarpeelliseksi ja sisällöllisesti tärkeäksi. Ja että periaatteessa olen jo tehnyt, kuljeskellessani metsissä taivuttelemassa ja punomassa nuorten puiden oksia yhteen, tämän ”suuntauksen” piirteitä omaavia teoksia tai että kaareen taivuttamani ja yhteen punomani hintelät pihlajat, joista tuli kuin holvikaari, erään polun ylitse, on taidetta? Näin vapauden tässä ideassa ja päätin olla pois sisätiloista ja niin paljon ulkona kuin mahdollista ja kokeilla niitä visioita, joita minulla luonnossa harhaillessani mieleeni tulisi. Hetkellisyys oli opettaja, jota seurasin...

3.3 Näyllä

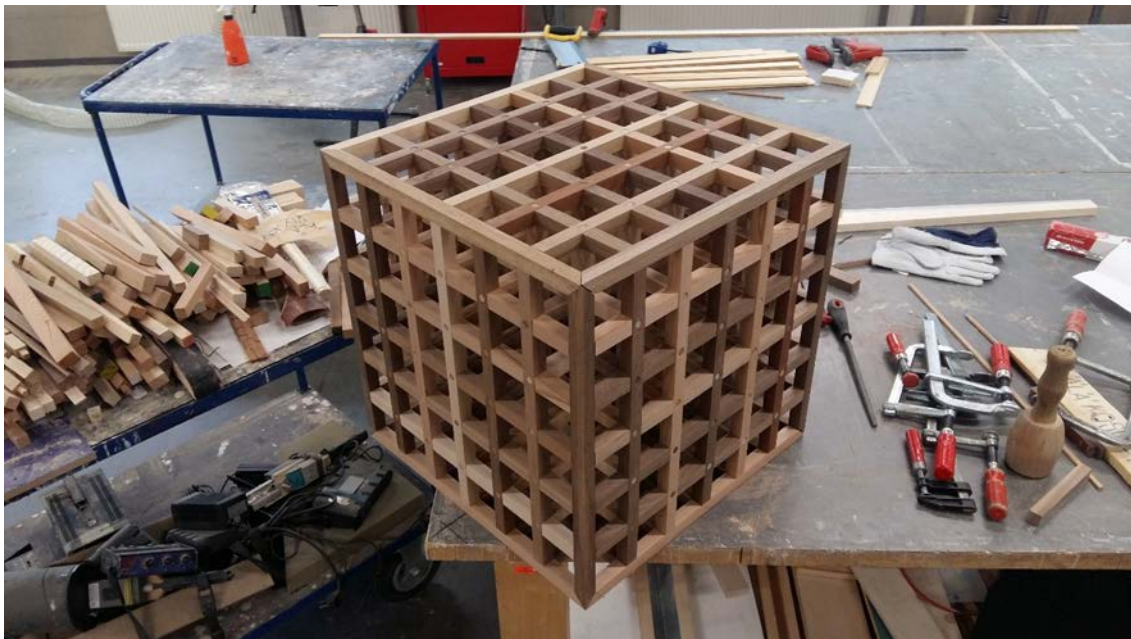
Sisu voi kantaa vain tietyn aikaa, kunnes on levättävä. Liikuin pitkin ja poikin ulkoista luonnontilaa, kunnes melkein tylsyin sen ainaiseen muutokseen ja jalkojeni alla ohi sujahtaviin muhjuisiin maisemiin ja materiaalien havainnoin rajaamiseen sekä noukkimiseen ja asetteluun. Minusta alkoi tuntua, että tuo luomisvimma jolla kiisin, aikoi viedä minulta hengen. Kuinka oikeassa olinkaan, mutta silloin en vielä tiennyt sitä mitä tuleman tuo.

Tahdoin pysyä ja olla paikallani, palauttaa yhteyttä itseeni ja muistella. Tahdoin tehdä sitä mitä osasin. Sitä jota rakastan. Sitä jossa on kosketeltavaa tunnetta. Käsityötä. Puu, materiaalina on minulle tuttu, sen pehmeä lämpö, pihkainen tuoksu ja taipuva olemus. Ja olen pitänyt itseäni joskus huonekalu puuseppänä, josta minulla on puuartsaanin päättötodistuskin, sekä jonkinlaisena muotoilijana, tavallaan pidän vieläkin ja niitä olenkin. Sillä missä on se ero muotoilijan ja veistäjän välillä? Esineen käytössä ja käytännössä?

Tahdoin keskustella puun kanssa. Tahdoin keskittyä johonkin, joka yhdistäisi taiteen ja käsityön sekä muotoilun. Sillä taide ei estä fuusiota. Se jopa kutsuu sitä. Se kutsuu kaikkea ei taidetta luokseen ja sanoo, yritetään yhdessä.

Opin artesaani vuosieni aikana pitämään rakenteista ja suunnitelmista, vaikka matematiikka ei ollut tai vielääkään ole vahvinta osaamistani. Tosin muistan jo ala-asteella tehneeni suunnitelmia ruutupapereille, jostain puisista vempaimista, joita sitten kyhäsin leikkeihini. Pidin myös legoista ja haaveilin arkeologisesta tutkimustyöstä. Naiivit suunnitelmat eivät ole tässä osiossa sitä mitä haen, mutta muisto lämmittää. Se muistuttaa.

Suunnitelmat ovat usein hyvin opettavaisia ja rakentaminen aina. Ja matematiikka voi välillä olla jotain hyvin kaunista... on jopa virkistävää pysytellä jossain ideassa, jonka tietää olevan pitkäkestoinen tekemisen taival, kunnes se on toteutettu niin kuin parhaiten osaa ja kykenee. Vaikka siinä menisi noin kolmesataa tuntia ja vaikka koko suunnitelman tarkoitus olisi tehdä esine vain, jotta se poltettaisiin savuna takaisin sinne mistä se tulikin, eli ideaksi.

Idean ensi välke tuli jo vuosia ennen teoksen syntyä, eräänä yönä, vuonna, jota en enää muista, sillä yhdellä laavulla, eräässä luonnonpuistossa, polttaessani nuotiota ystäväni kanssa. Ladoimme vuorotellen kiteiselle hiilokselle uuden tarkasti asetellun kasan polttopuita ja katselimme asetelmamme kadotusta. Tuota välkettä rakennelmasta ja asetelmasta tulella kannoin arkistoissani aina siihen asti, kunnes tuli tilaisuus, että se oli mahdollista hahmotella ja rakentaa.

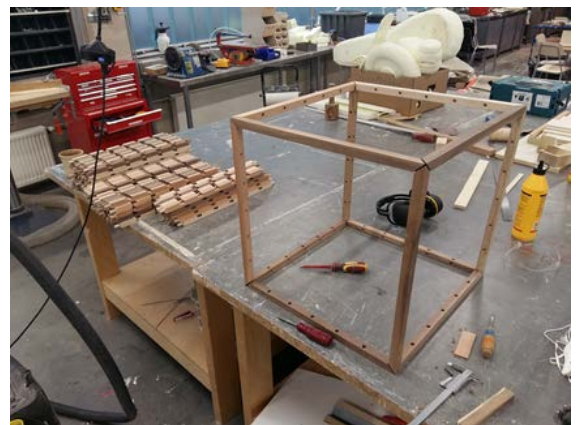
Tämä teos kooltaan 500mm x 500mm x 500mm, on pelkästä puusta, ilman liimausaineita, älykkäin liitoksin koottava rakenteellinen nuotio tai Design nuotio/ Muotoilu tai Muotoiltu nuotio, niin kuin silloin vitsailin. Se on katoavan logiikan symboli. Visuaalinen representaatio kiteiden fraktaali matematiikasta. Älyllinen palapeli. Tulen lukko. Se on käsitteellistäminen käytännössä. Se on näky tuotuna ulos, esille. Ensin kaksiulotteiseksi suunnitelmaksi siitä kolmiulotteiseksi objektiksi ja siitä... taiteeksi. Se on hetki.

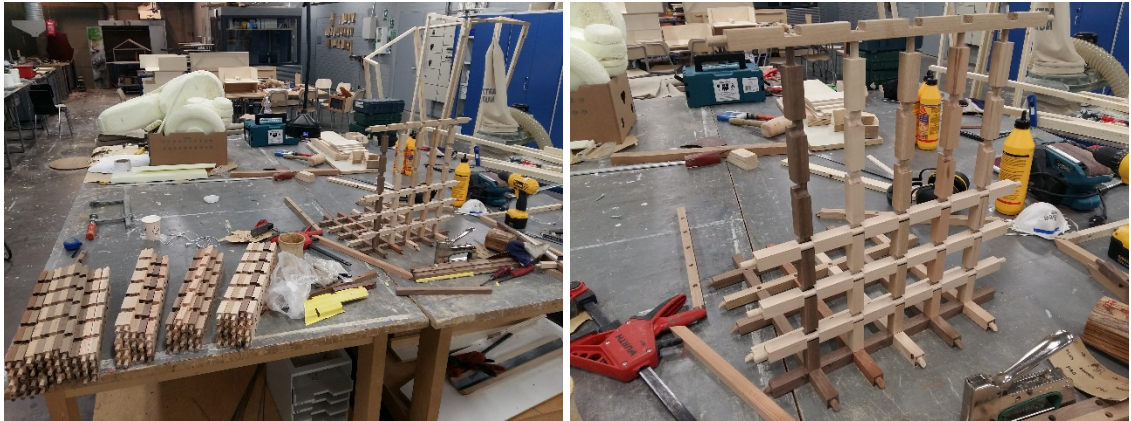
Esitin teos ideani. Sain hyväksyviä nyökytyksiä. Sekä materiaalikseni kasan pölyistä ja käyristynyttä ja sekalaista jalopuuta, jota oli säilytetty, mielestäni juuri tätä teosta varten, koulumme varastossa, jossa ne olivat keränneet pölynsä vuosikaudet lojuttuaan, oletettavasti siitä syystä, että puuveisto ei ole ollut enää aikoihin muodissa. Jalopuut, jotka olisivat joka tapauksessa olleet menossa roviolle, jotta tuohon varastoon saataisiin tilaa jollekin muulle tarpeellisemmalle. Eikä kukaan muukaan niitä juuri silloin tarvinnut, joten kiitos niistä ja kaikesta muustakin avusta pajamestari Jari Uusitalolle.

Tahdoin meditoida. Ensin suunnitelmissa ja sitten teossa. Hiljaa ja hartaasti, sillä tietoisuudella, että kaikki se työ olisi luopumiselle. Tahdoin tehdä idean olevaksi, jotta voisin palauttaa sen takaisin ideaksi. Tahdoin objektin kautta käsitellä käsitteellisyyttä niin, että melkein kuka tahansa voisi ymmärtää sen teon kautta mitä käsitteellinen tarkoittaa. Tahdoin tehdä selityksen. Tahdoin tehdä kolmiulotteisen selityksen...

Olisin tahtonut tehdä teoksen täysin käsin tai siis käsityökaluin, mutta koska kurssi jolle suunnitelman tein, kesti vain kuukauden ja aika ei siis olisi sellaiseen ”auringon tarkkuuteen” riittänyt. Jouduin taipumaan ja tein suurimman osan töistä koneita käyttäen.

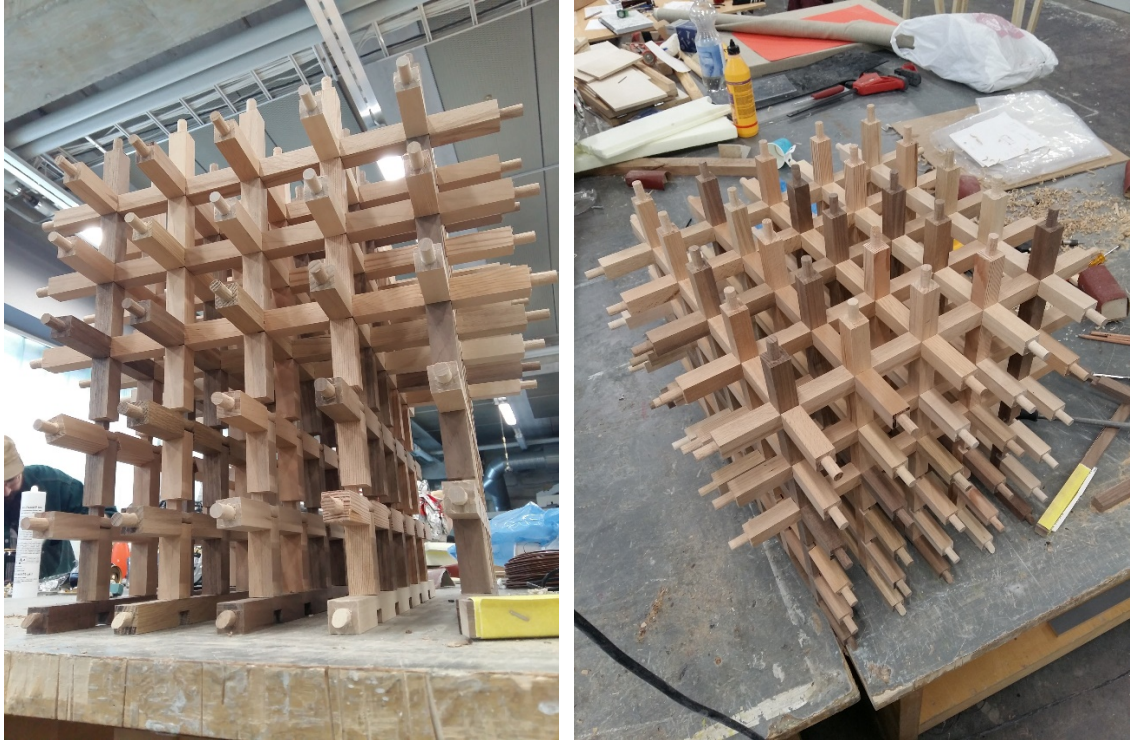
Pointti puhtaassa käsityössä olisi ollut sama, kuin hiekkamandalaa tekevällä Buddhalaismunkilla. Paljon terävää keskittymistä ja panostamista henkisen teon parissa, joka lopulta valmistuttuaan hyvin yksityiskohtaiseksi kuvastukseksi maailmankaikkeudesta, lakaistaisiin pois ja aloitettaisiin taas alusta. Panostuksen merkitys ja sen näkyminen objektissa mahdollisimman tarkkaan on tärkeää, syystä että, ainakin tässä teoksessa, luopumisen tunne kasvaisi. Tässä tuota prosessia kuvasarjana.

Teosvalmistus oli paljon käytäntöä, eikä juuri tuota käytäntöä tohdi unohtaa, jos jonkin esineen aikoo eetteristä tuoda... Puut piti siis aluksi jalostaa muotoonsa erinäisten työstövaiheiden kautta. Siihen kuului rutkasti laskutoimituksia ja mittaamista, sahailua, jyrsimistä, höyläämistä, veistelyä, tarkastamista ja varmistamista sekä pitkäjänteistä keskittymistä, jota pikkutarkka pakertaminen vaatii. Voisin myös selventää, että alunalkaen minulla ei ollut tietoa tai varmuutta, kuinka teos lopulta kasattaisiin ja kuinka se lukittuisi. Tiesin vain, että sen on pakko olla mahdollista... aivan pakko.

Kun jonkin idean saa ja sen sitten ottaa eetteristä tarkasteltavakseen ja suunnittelee käytännöksi, ja sitten tuon käytännön suunnitelman pohjalta sitä alkaa valmistamaan, voi huomata, että tekeminen ei todellakaan tapahdu täysin niin kuin suunnitteli tai niin nopeasti kuin mieli alun alkaen luulee ja ajattelee.

Tämä teos, joka aivan parhaan kuvanveiston opettajan Eero Merimaan sanojen mukaan meni kuin tanssi, oli kuitenkin valtava kamppailu, joka näytti muille helpolta. Niin kai? Sillä jotenkin tunsin tietäväni kaiken aikaa mitä teen, vaikka en tiedolla tiennytkään, koska en ollut koskaan tehnyt mitään tuollaista. Tiesin kai vain intuitiivisesti, seuraten

sitä kuvaa joka mielessäni oli, että sen on pakko toimia. Aivan pakko, vaikka väkisin. Joten tanssin ja tanssin ja tanssin vieläkin...

Eli hyvin suunniteltu on puoliksi tehty, mutta kolmesataa tuntia on hyvin, hyvin pitkä aika. Ja noiden kolmensadan tunnin sisään kuuluu niin monta teoksessa näkymätöntä ideaa, tunnontuskaa, ilon pilkettä ja monisäikeistä työpäivää, että niiden selittelyyn menisi vielä toiset 51 sivua. Ja on kummallista, että teos näyttäytyy kaiken siihen panostetun aherruksen jälkeen helppona, kevyenä ja jopa vaivattomana... minimalistisena.

Teos on tekijälleen merkityksessään aivan eri kuin sille, joka sitä valmiina katsoo. Eikä kukaan katsellessaan tuota valmista kuutiota, ryhmänäyttelyssä nimeltään Veistos, tajunnut, että se ei ole valmis tai että se on nuotio sanan kirjaimellisessa merkityksessä ja että vasta kadottuaan se on valmis ja vasta sitten se olisi taidetta.

Tajusin näyttelyn käytännön kautta sen, että teoksen kaikki prosessit voisi ja tulisi tuoda esille, että ne ovat tärkeä osa teosta eikä niiden tulisi jäädä suljettujen ovien taa, vaan, että jonkin teoksen voisi valmistaa yleisön edessä, jolloin veistoksesta tulisi myös osaksi performanssi ja sikäli inhimillisempi...

Olisi ollut kyllä hermoja raastavaa väkertää tämän veistoksen loppusilausta yleisön edessä eli sitä vaihetta, kun hakkasin kuminuijalla sen jokaista ulkosivua pikkuhiljaa kiinnemmäs ydintään, jolloin teos viimein lukittui lopulliseen muotoonsa, massiiviseksi pirunnyrkiksi. Sillä olin jo hiestä litimärkä pelkästään muutaman opiskelijan katsellessa touhujani. Ja tietyn tyyppiset teokset vaativat sen, että niitä tehdään itselle ja omassa hiljaisessa sulkeutuneisuudessaan sen verhon takana, jonka toisella puolen ne kritisoitaisiin...

On ehkä jotain kohtalon ivaa, että kun tein tätä keskeisintä ja mielestäni merkittävintä teostani, joka kiteytti sisällöllään kaiken taiteesta siihen asti oppimani ja joka kertoi turhamaisuudesta, uhrautumisesta ja luopumisesta ja ties mistä, aloin sairastaa.

En tiennyt mikä minulla alkuun oli, tunsin vain, kuinka voimani ehtyivät päiväpäivältä yhä enemmän. Jaksoin lopulta hädin tuskin nousta sängystä. Ajattelin olevani burnoutin parilla. Tunsin, niin kuin teokseni idea, palavani loppuun.

Menin pitkän kärvistelyn ja kieltämisen jälkeen, silloin viimeisillään raskaana olevan puolisoni pakottamana sairaalaan ja jouduin tai ennemminkin pääsin, tiputukseen. Olin sairaala sängyssä ja tunsin rauhaa. Ja olin niin rättiväsinyt kuin mielenterveys ongelmaisen sinkkumiehen tiskirätti kykeni olemaan. En ollut nukkunut pitkiin aikoihin niin hyvin kuin noina muutamana päivänä, kun minuun pumpattiin suolaliuosta ja pistettiin lääkkeitä. Tunsin elämän palaavan itseeni. Elämän, jota en oikeastaan ollut tajunnut edes kaipaavani. Olin ollut usvassa kai niin pitkään. Ja kun heräsin, olin kuin varjo itsestäni. Olin käytännössä kuihtumaisillani, vain nahkaa luiden päällä, pelkkää nilkkaa niskaan asti. Yksi sisäelimistäni oli sanomassa hyvästi. Minulle oli puhjennut ykköstyypin diabetes.

Yksi kahdeksasosa kuutiometriä, kuutiometrissä. Kuutio vettä, kuutio tulta, kuutio puuta, kuutio ilmaa, kuutio avaruutta. Kuution sisällä, puuta ja ilmaa. Poltan sen noin kolmensadan tunnin nuotion.

Puuta ja liitoksia, muinaista tietoa japanista. Jakoa kolmen lävistäjän. Ylös, alas, eteen, taakse, oikealle, vasemmalle. Piste.

Piste, piste, piste. Heimo Pohjois-Amerikasta, loihti kauniita lahjoja puusta, jotka tuli vei savuna kuolleille, rajantoiselle puolen, uneen.

Öitä laavulla, suon vierellä, ystävän kanssa, nuotion äärellä. Tehden asetelmaa, joka palaa ja kasvaa, hiillostuu, hiipuu ja alkaa taas.

Mitä olet tahtonut aina tehdä, tee se nyt. On aika sille, hän sanoi. Olet vapaa.

Tämä rypäs, jotain runon kaltaista toimi teos tietoinani teoksesta nimeltä: Yksi kahdeksasosa kuutiometriä, ryhmänäyttelyssä, Veistos.

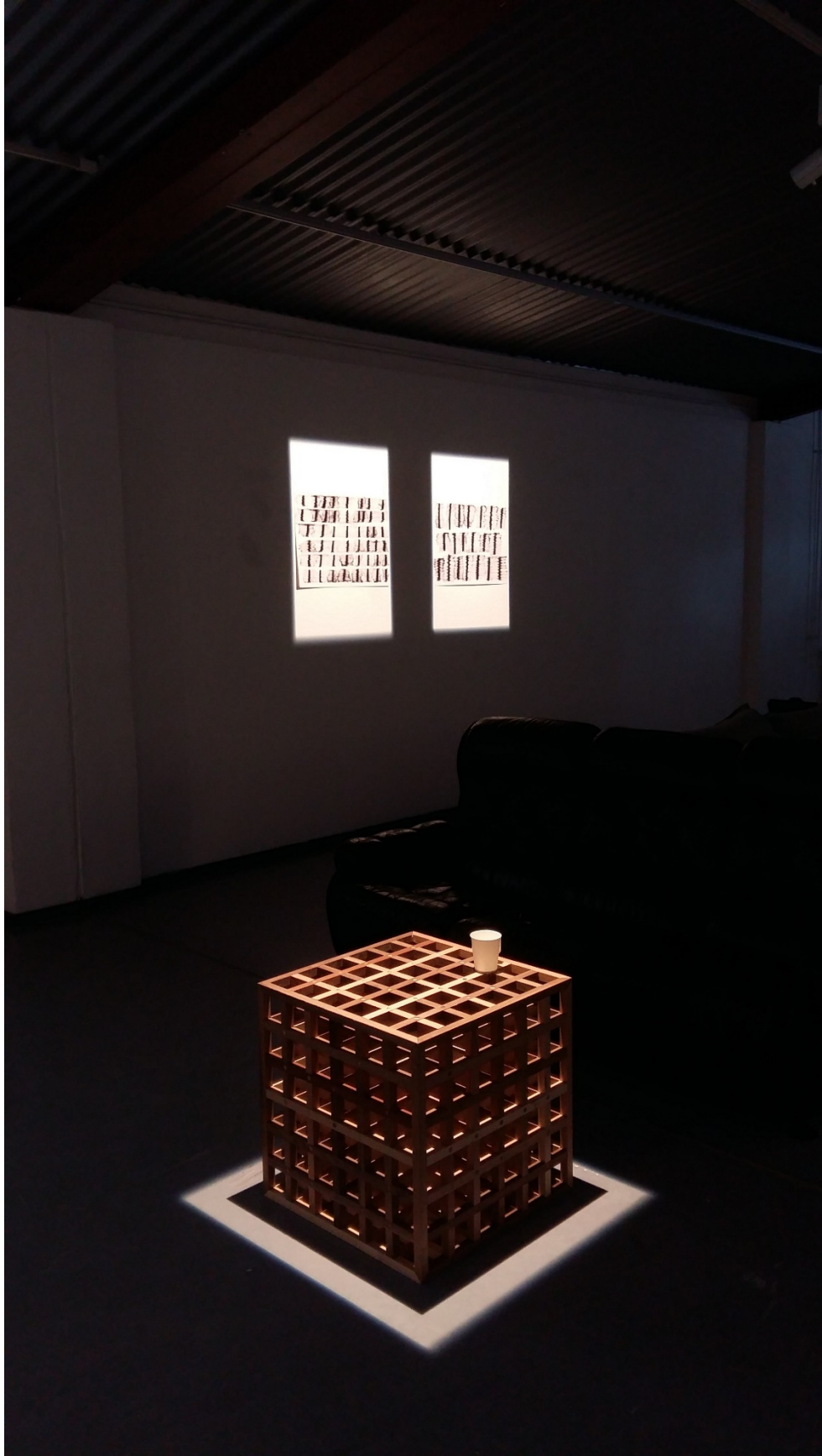

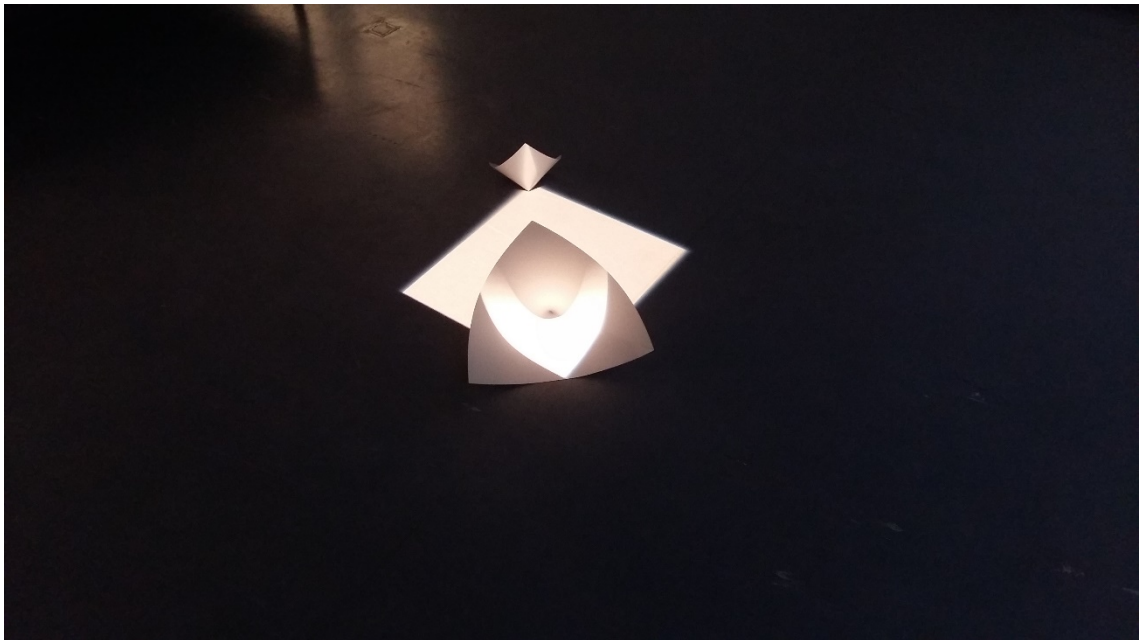
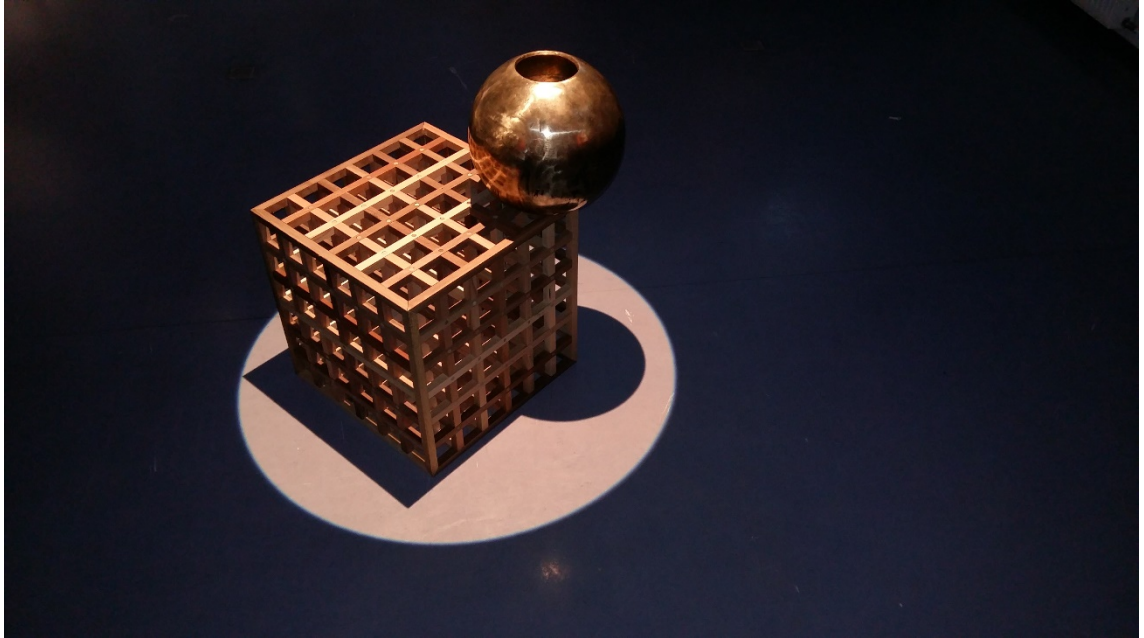
3.4 Vapauden tila-avaruudessa

Tilassa kaikki lopulta on ja täällä kaikki yhdistyy. Niin kuin kollaasissa, installaatiossa ollaan tekemisissä osien kanssa, mutta kaksiulotteisen pinnan sijaan installaatio kootaan tapahtumaksi tilassa, jossa on ulottuvuuden kaikki piirteet. Installaatio on maisema, joka antaa tilaisuuden fyysisesti astuutua sisään ja pohtia todellisuuttaan (ks. Oliveira; Oxley; Petry 2003). Katson installaatiota tavallaan tilallisena kollaasina, joka kuten mikä tahansa taide on suhteessa ihmiseen ja aikaan, mutta jossa ollaan tekemisissä muunkin kuin vain pinnan ja vaikutelman kanssa...

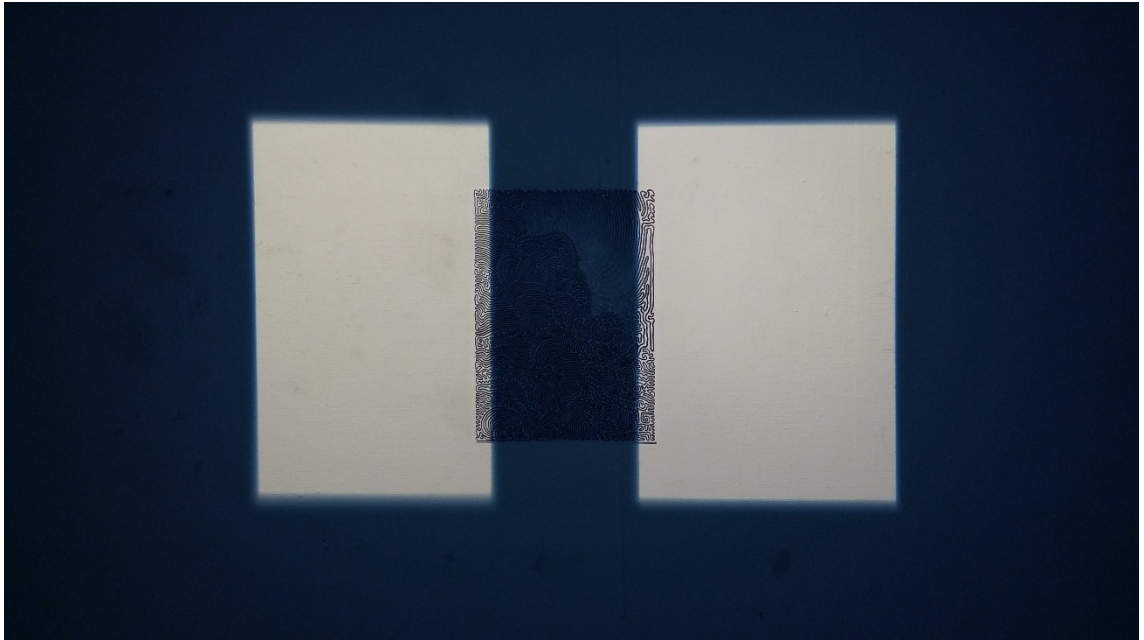

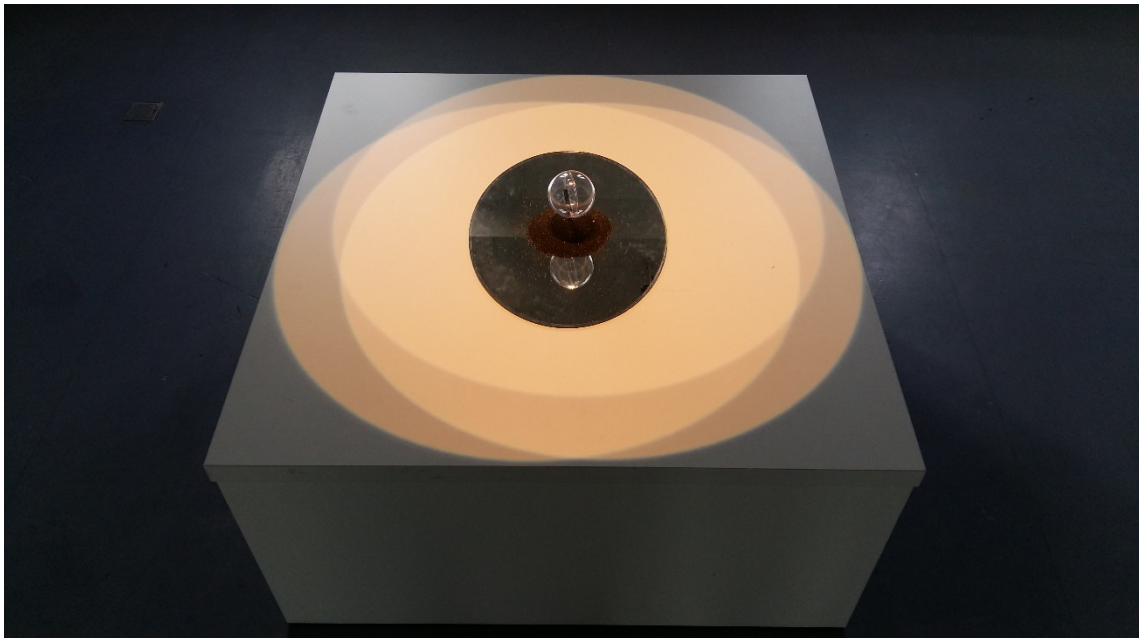
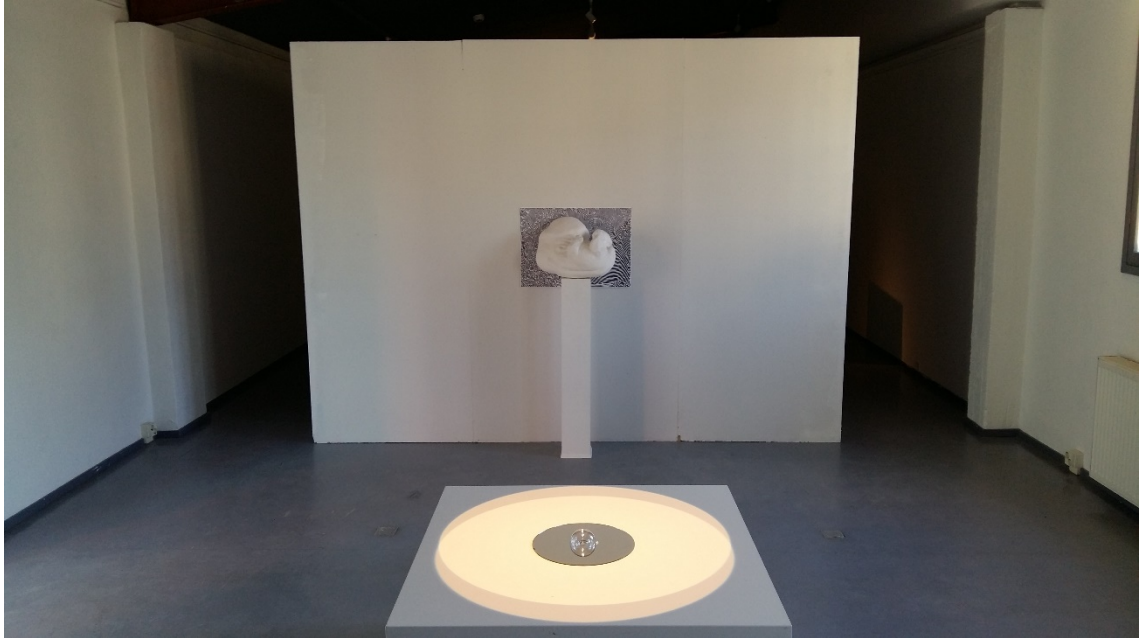

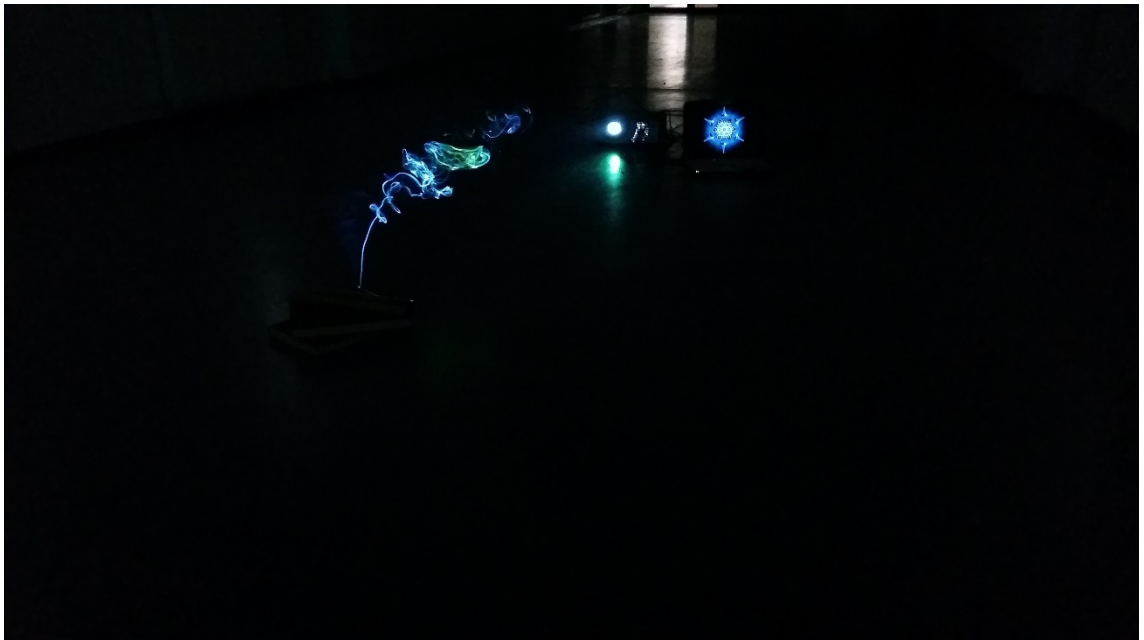

Luksusneliöitä oli yksityisnäyttelyni, joista nuo edellä nähdyt kuvatkin ovat otettu. Näyttelyn, joka nimellään viittaa, vaikka klassisen yleensä marmorisen veistoksen tai veistoksen yleensäkin, viemään lattiapinta-alaan. Sekä yleisemmällä tasolla, pinta-ala laskuissa käytettävään määreeseen m² sekä itse luksusneliö termiin. Termiin, joka tarkoittaa sitä asunnon pinta-alaa, joka ylittää perustarpeisiin vaadittavan tilan.

...mielestäni galleriat sisältävät luksusneliöitä. Ne ovat tiloja, jotka ovat taiteen, joka itessään on jo jonkin sortin luksus, esittelyn tiloja. Taiteen, jota aika harvalla on edes varaa omistaa. Galleria on tila, jossa sen seinien sisällä esillä olevia tuotoksia, niiden luksushintojen vuoksi myös myydään. Minulla ei ainakaan olisi pistää tuhansia tai tällä hetkellä, kukkarossani vallitsevan inflaation vuoksi, edes kymppelijä taiteeseen. Ehkä euro tai pari. Joten voisin ehkä kateuttani tai ylimielisyyttäni esittää tällaisen väitteen, että tietyn tyyppinen taide on status symboli ja että luksusneliö termi viittaa juuri sellaiseen teokseen. Esimerkiksi, kun jollain nyt on se, David Hockneyn maalaus nimeltään: Portrait of an Artist (Pool with Two Figures) seinällään, josta maksoi ehkä jopa huppeat 80 miljoonaa dollaria (Brown 2018), niin onko se ostettu paikalleen, joka voi siis olla myös paikka nimeltään pankkiholvi tai jokin toisenlainen varastotila arvokkaille esineille, ennemminkin sijoituksena, niin kuin Ben Lewisin 2009 julkaistussa dokumentissa: The great contemporary art bubble tuodaan esille (ks. Zodiac hub 2018), kuin sen taiteellisen loiston vuoksi? Loiston, joka viittaa totuuteen ja runolliseen elämiseen ja taiteen syvimpään olemukseen, josta Heidegger filosofoi (ks. Vanhala 2011), epäilen.

Tietynkaltainen taide näyttäytyy minusta siis luksusneliönä, seinä ja lattia pinta-alaa valtaavana vaurauden symbolina. Ja sellaisella vaurauden symbolilla pyöritetään paljon rahaa. Eikä sellaisiin myynti hintoihin pääse meistä lähes kukaan, kuin mihin Hockney on elinaikanaan yltänyt, hyvä kai hänelle? Vasta pikkuhiljaa olen alkanut, arkeni, vastuuni ja tarpeideni kautta ymmärtämään edes hieman enemmän rahan merkitystä. Ja sitä miten rahalla, voisi jopa onnistua irtautumaan systeemistä edes osittain. Ja siinä ideassa maalla, joka on yleensä jalkojeni alla, on suurin merkitys. Maasta tulimme ja maaksi olemme tuleman...

Luksusneliöissä pohdin ja toin esiin käsitteellisesti tätä kaikkea tässä kirjoitelmassa jo aikaisemmin esille tullutta, eräänlaisen kaikkea taidetta ja ajattelua yhdistävän, tilainstalloidun performanssin kautta. Olin itse siis osa installaatiota, sillä näyttely käsitteli pinnaltaan prosessien kuvaamista, mutta syvemmällä tasolla, se oli kuin itsensä paljastamista ja alltiiksi asettamista jonkin syvälle iskostetun pelon voittamiseksi. Se oli kuin monisäikeinen kysymys olevan merkityksestä...

Ajatuksena oli tuoda tilaan esille kaikki... sillä helpoltakin vaikuttavalla idealla, että toisin tilaan esille sen hetkisen työpöytäni, niin kuin kuvissakin näkyi, juuri sellaisessa kunnossa, kuin se kuvanveiston salissa oli ollut. Eli täynnä kaikkea sitä, roskaltakin vaikuttavaa, jolla kokeilin erinäisten käsitteiden ilmentymistä, tavaraa, joka sille oli kertynyt noin kahden vuoden ajalta. Sekä esitellä kaikkea sitä piilossa pidettyä digitaalista kuvamateriaalia, jota oli kertynyt arkistoihini. Ja tuolla eleellä ja tilainstallaatiolla näyttää kaikki se mitä olin siihen mennessä tehnyt, hahmotellut ja kokeillut, kaikessa keskeneräisyydessään. Installaatioissa oli myös esillä eräs essee, jonka olin kirjoittanut osana, Tila ja aika kurseja. Ja josta olen ottanut otteita alun osioihin. Tuo essee nimeltään Synteesi oli luettavissa tilaan tehdyssä tilassa, jossa sitä oli mahdollista lukea makoillessaan palalla tekonurmea. Ja esseän sisällöllisenä jatkeena, galleria tilassa valmiiksi olleella vanhalla pulpetilla esittelin kaikki hahmotusvihkoni, noin viidentoista vuoden ajalta ja joiden nostuttavatkin sisällöt toimivat kaikessa inhimillisyydessään, tilaa avaavana avaimena, jotka tosin vain muutama kävijä edes selaili tai luki...

Näyttely oli hiomaton timantti. Taide laboratorio. Mutkaton idea, jonka voisi toteuttaa tavalla, jos toisella uudestaan. Näyttely, jossa minun piti viettää kuukausi, mutta avajaisten jälkeen sairastuttuani influenssaan ja oltuani viikon kovassa houreisessa kuumeessa sohvan pohjalla, vietin loppujen lopuksi galleriassa vain kaksi viikkoa, viisi tuntia päivässä, kuutena päivänä viikossa, sunnuntait pidin vapaina. Ja seitsemäntenä päivänä hän lepäsi ☺...

Kävijöitä oli ehkä jotain kaksikymmentä, jos sitäkään. En ollut muiden kiireiden vuoksi kerennyt mainostaa näyttelyäni oikeastaan ollenkaan koulun ulkopuolelle, mutta se ei ollut edes näyttelyn pointti, niin ainakin uskottelin silloin itselleni, tosin opin tuon kautta paljon mainonnan ja sijainnin merkityksestä, mutta... Pointti oli enemmän vain itse tilassa ja siinä paikalla olemisessa, kuin kiinteänä osana sitä kummajaista nimeltä taide ja ottaa tila haltuun sekä ottaa se omakseen, omaksuakseen sitä ja pohtiakseen sen merkitystä ja oppia siitä.

Näyttely oli koko sen ajan, kun olin paikalla ainaisessa liikkeessä. Vain muutamat elementit pysyivät paikoillaan, tosin ensin etsittyään paikkaansa. Musiikki soi älypuhelimien kautta jossain piilossa ja seuraavana päivänä jostain toisaalta. Olin välillä kuin maaninen kahvipöhinöissäni ja kuljeskelin luomisvimmoissani pitkin tilaa ja vaihtelin asioiden sijain- teja löytääkseni jotain uutta niiden merkityksestä... ja tästä hetkestä.

Tajusin että taiteen ei tarvitse olla myytäväksi soviteltua ollakseen hyvää taikka suurta taidetta. Taiteen ei myöskään tarvitse olla esine ollakseen hyvää taikka suurta taidetta. Idea itsessään riittää, se pitää vain tuoda jotenkin eetteristä ilman, että se kadottaa totuuttaan...

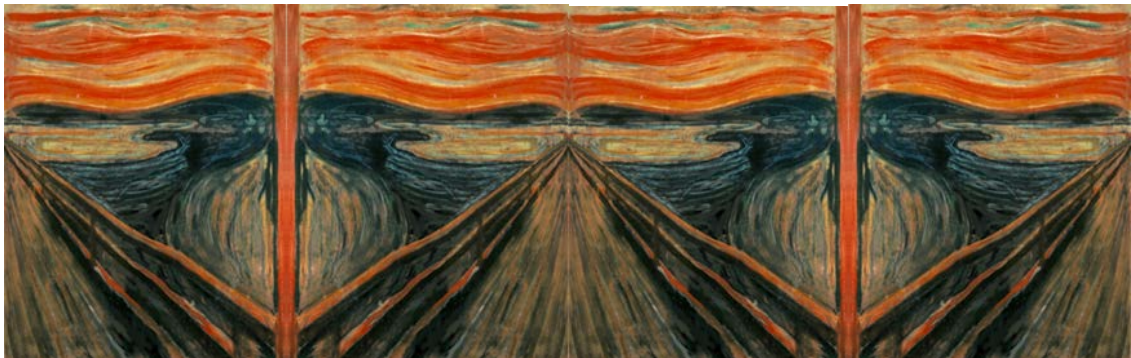
Tajusin että kaikki yhdistyy tilassa ja tila yhdistää kaiken. Tila on jokaisen teoksen juuri. Tila on se missä kaikki saa alkunsa...

4 TÄSSÄ JA NYT

Ahdistaa ja olen aivan lopen uupunut. En jaksaisi enää sanoa tai kirjoittaa sanaakaan taiteesta. Tahtoisin vain tehdä sitä tai päättää olla tekemättä. Tahdon vapauteni takaisin.

Mieleni kamppailee tällä hetkellä ideoiden hirmumyrskyssä ja tahtoisin viettää edes muutamän päivän yksikseni metsässä, jotta voisin rauhoittua ja saada taas kiinni itsestäni.

Näin myös teen. Niin pian kuin suinkin on mahdollista.

Kunnes taas...

On aika palata työpöydän ääreen. Pöydän, jonka äärelle ideat kertyvät ja jolle ne tuodaan ja hahmotellaan. Pöydälle joka on ollut minun laboratorioni viimeiset kolme vuotta. Ja jonka äärellä olen miettinyt nuo kolme vuotta, että mitä taide oikeastaan edes on, mitä sen tulisi olla ja mitä se voisi olla?

Tällä hetkellä kaikki mitä teen liittyy tähän pöytään. Se on minulle paikka, jossa koen olevani ja saan olla itseni. Se yhdistää kaikki ne rönsyilevät ajatukset, ideat ja haaveet joita pyörittelen. Kaikki ristiriidat ovat asettuneet tälle tasolle jolla pohdinta tapahtuu ja päätöksiä tehdään. Se on teosteni hautomo, tämä erään sorttinen Vanitas-Stilleben tai suomeksi Turhuuden hiljaiselo, asetelma ja joka on luultavasti myös lopputyöni. Jos ei kokonaisuudessaan niin ainakin osittain tai edes jossain muodossa.

LÄHTEET

Aika 2018. Wikipedia. Viitattu 10.10.2018 <https://fi.wikipedia.org/wiki/Aika>.

A picture is worth a thousand words 2018. Wikipedia. Viitattu 16.10.2018 https://en.wikipedia.org/wiki/A_picture_is_worth_a_thousand_words.

astrosecret 2008: Wild at Heart - 00 Spool. Viitattu 10.10.2018 https://www.youtube.com/watch?v=XRh_vxYASZ4.

Avaruus 2018. Wikipedia. Viitattu 16.10.2018 <https://fi.wikipedia.org/wiki/Avaruus>.

Beckett, Samuel 2008. Sitaatti. Viitattu 09.10.2018 <https://www.goodreads.com/quotes/30560-every-word-is-like-an-unnecessary-stain-on-silence-and?page=1>.

Brown, Mark 2018: David Hockney's pool painting set to sell for record amount for a living artist. Viitattu 21.10.2018 <https://www.theguardian.com/artanddesign/2018/sep/13/david-hockneys-pool-painting-set-to-sell-for-record-amount-for-a-living-artist>.

Charl0s4FAG 2012: John Lennon - Imagine (Lyrics). Viitattu 09.10.2018 <https://www.youtube.com/watch?v=7FX4D1jU2m8>.

Divine Journey 2015: Eckhart Tolle - Learn to Live in the NOW. Viitattu 08.10.2018 <https://www.youtube.com/watch?v=PQTUHFjZ-co>.

Dix, Otto 2018. Sitaatti. Viitattu 08.10.2018 <https://www.facebook.com/arsgratiartismutatismutandis.25/>.

Drury, Chris 1998: Silent spaces. London, Thames and Hudson.

Erwitt, Elliot 2010. Sitaatti. Viitattu 06.10.2018 <https://www.goodreads.com/quotes/299333-to-me-photography-is-an-art-of-observation-it-s-about>.

Freudenrich, Craig 2018: How atoms work. Viitattu 14.11.2018 <https://science.howstuffworks.com/atom.htm>.

Foster Wallace, David 2018. Sitaatti. Viitattu 06.10.2018 <https://www.facebook.com/ACID-MATH.ME/>.

Gauguin, Paul 2009. Sitaatti. Viitattu 06.10.2018 <https://www.goodreads.com/quotes/180572-i-shut-my-eyes-in-order-to-see>.

Godfrey, Tony 1998: Conceptual art. Lontoo, Phaidon.

Goldberg, Stefany Anne 2014: Outside the box. Viitattu 15.10.2018 <https://thesmartset.com/article10011401/>.

Goldsworthy, Andy; Friedman, Terry 2000: Time. London, Thames and Hudson cop.

Goldsworthy, Andy 2004: Passages. London, Thames & Hudson.

Gorski TCB 2012: Blueberry Michael Madsen Spider scene. Viitattu 21.10.2018 <https://www.youtube.com/watch?v=Z1JbzjOz6A0>.

Hartigan, Linda Roscoe 2007: Joseph Cornell: navigating the imagination. Connecticut: Yale university press.

- Helsingin kaupunginkirjasto 2011. Sitaatti. Viitattu 10.10.2018 <http://www.kysy.fi/kysymys/haluaisintietaa-mita-latinaksi-turhuuksien-turhuus>.
- Huhtakallio, Satu 2014: Älypuhelimet aiheuttavat myopiaa – vai aiheuttavatko? Kirjallisuuskatsaus älypuhelimien vaikutuksista näköön. Viitattu 12.10. 2018 https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/74342/Huhtakallio_Satu.pdf?sequence=1.
- Icke, David 2004: ...and the truth shall set you free. England: David Icke Books Ltd.
- Idea 2017. Wikipedia. Viitattu 15.10.2018 <https://fi.wikipedia.org/wiki/Idea>.
- Kafka, Franz 1997: Franz Kafka; Kootut teokset. Helsinki: Otava.
- Kuva 2018. Wikipedia. Viitattu 11.10.2018 <https://fi.wikipedia.org/wiki/Kuva>.
- Kollaasi 2018. Wikipedia. Viitattu 12.10.2018 <https://fi.wikipedia.org/wiki/Kollaasi>.
- Krauss, Rosalind 1979: Sculpture in the Expanded Field. Viitattu 19.10.2018 <http://www.onedaysculpture.org.nz/assets/images/reading/Krauss.pdf>.
- Lafontaine, Lewis 2016: Carl Jung Quotations. Viitattu 16.10.2018 <http://jungnc.org/forum/topics/carl-jung-quotations>.
- Lippard, Lucy R. 1983: Overlay: contemporary art and the art of prehistory. New York, The New Press.
- Long, Jeff 2008: Helvetin piirit. Helsinki: Like.
- Long, Richard 1994: Walking in circles. London, Thames and Hudson.
- Magritte, Rene 2011. Sitaatti. Viitattu 14.11.2018 <https://www.goodreads.com/quotes/398531-everything-we-see-hides-another-thing-we-always-want-to>.
- O'Keeffe, Georgia 2018. Sitaatti. Viitattu 09.10.2018 <https://www.facebook.com/pg/arsgratiartis-mutatismutandis.25/posts/>.
- Olio (filosofia) 2017. Wikipedia. Viitattu 15.10.2018 [https://fi.wikipedia.org/wiki/Olio_\(filosofia\)](https://fi.wikipedia.org/wiki/Olio_(filosofia)).
- Oliveira, Nicolas de; Oxley, Nicola; Petry, Michael 2003: Installation art in the new millennium: the empire of the senses. London, Thames & Hudson.
- Ontologia 2017. Wikipedia. Viitattu 15.10.2018 <https://fi.wikipedia.org/wiki/Ontologia>.
- Peili 2018. Wikipedia. Viitattu 19.10.2018 <https://fi.wikipedia.org/wiki/Peili>.
- Picasso, Pablo 2017. Sitaatti. Viitattu 06.10.2018 <https://www.facebook.com/synchronicity13/>.
- Raatikainen, Panu 2014: Kielifilosofia. Viitattu 21.10.2018 <http://filosofia.fi/node/6949#Uusi%20viittaamisen%20teoria%20%E2%80%93%20Kripke%20ja%20Putnam>.
- Rising Paradigm dot TV 2018: Rivers And Tides Andy Goldsworthy Working With Time 2001 720p BluRay x264 YTS AM. Viitattu 15.10.2018 <https://www.youtube.com/watch?v=8WP2AfqyOsl&list=PLS19MfAZqUJtSuYFVmEitOiHaaVSRDxHv>.
- Sunab Bagalue, Antony Alex 2015. Animaatio. Viitattu 09.10.2018 <https://www.facebook.com/antonyalex.bagalue/videos/1645277682397329/>.
- Survival of the fittest 2018. Wikipedia. Viitattu 15.10.2018 https://en.wikipedia.org/wiki/Survival_of_the_fittest.

Tanasescu, Mihnea 2017: Rivers Get Human Rights: They Can Sue to Protect Themselves. Viitattu 20.10.2018 <https://www.scientificamerican.com/article/rivers-get-human-rights-they-can-sue-to-protect-themselves/>.

Tarkovsky, Andrei 2017. Sitaatti. Viitattu 06.10.2018 <https://www.facebook.com/arsgratiartismutatismutandis.25/>.

The Flat Earth Society 2016. Viitattu 10.10.2018 <https://theflatearthsociety.org/home/index.php>.

Turun isku 2017 2018. Wikipedia. Viitattu 11.10.2018 https://fi.wikipedia.org/wiki/Turun_isku_2017.

Vanhala, Jani 2014: Heideggerin taidefilosofia. Viitattu 11.10.2018 <http://filosofia.fi/node/5853>.

Zodiac hub 2017: the great contemporary art bubble BBC Documentary 2017. Viitattu 19.10.2018 <https://www.youtube.com/watch?v=iYJyYGKV8GM>.

